

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege.
A hivatalos közzétételre az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

III/1047/2026.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Juhász Miklós, dr. Patyi András*, valamint *dr. Varga Réka* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közigazgatási eljárásban a helyi földbizottság állásfoglalásának vizsgálatáról szóló 11/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.035/2023/14. szám) 3. pontjának „– adott esetben több alkalommal is –” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

A megsemmisített rendelkezés nem alkalmazható a Szegedi Törvényszék előtt folyamatban lévő 101.K.701.283/2025., 101.K.701.109/2025. és 101.K.701.791/2025. számú ügyekben, valamint bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyekben.

A megsemmisített rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának az Alkotmánybíróság Határozatai hivatalos lapban való közzétételét követő napon veszti hatályát.

A 3. pont a következő szöveggel marad hatályban:

„3. Ha azt állapítja meg, hogy az állásfoglalás az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak nem felel meg, azt nem változtathatja meg, nem mellőzheti. Köteles a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni.”

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 36. § (2) bekezdése valamint a közigazgatási eljárásban a helyi földbizottság állásfoglalásának vizsgálatáról szóló 11/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.035/2023/14. szám) 3. pontja alkalmazásánál és értelmezésénél az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz és az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogból eredő alkotmányos követelmény, hogy a helyi földbizottság újabb – a hatósági eljárásban vagy a bíróság döntése alapján megismételt eljárásában beszerzett –

állásfoglalása (állásfoglalásra felhívása) után, a hatóság, ha az állásfoglalás formai vagy tartalmi okokból nem felel meg a törvényi előírásoknak, akkor indokolt határozatban a szerződés jóváhagyásáról is dönthet.

3. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási eljárásban a helyi földbizottság állásfoglalásának vizsgálatáról szóló 11/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.035/2023/14. szám) 3. pontja egyéb rendelkezései, valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 36. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék előtt 101.K.701.109/2025. és 101.K.701.791/2025. szám alatt folyamatban lévő ügyekben benyújtott, a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 36.§ (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék tanácsa – az Abtv. 25. §-a alapján, a folyamatban lévő eljárásai felfüggesztése mellett – a közigazgatási eljárásban a helyi földbizottság állásfoglalásának vizsgálatáról szóló 11/2024. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.035/2023/14. szám) 3. pontja (a továbbiakban: JEH), valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 36. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, továbbá a Szegedi Törvényszék előtt folyamatban lévő 101.K.701.283/2025., 101.K.701.109/2025. és 101.K.701.791/2025. számú ügyekben az alkalmazásának kizárását kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikkének, a XXIV. cikk (1) bekezdésének, és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [2] Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezéseket egyesítette és egy eljárásban bírálta el azokat, a tartalmuk szerint.

- [3] 2. Az alapul fekvő perek tárgya földforgalmi üggyel kapcsolatos közigazgatási jogvita. A folyamatban lévő perek lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] 2.1. A Szegedi Törvényszék előtt folyamatban lévő 101.K.701.283/2025. számú ügyben (Indítvány1.) a felperes a helyi földbizottságként eljáró Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara vármegyei elnöksége, alperes a [...] Vármegyei Kormányhivatal mint mezőgazdasági igazgatási szerv. A konkrét esetben a három alperesi érdekelt (eladó, vevő, haszonélvező) között adásvételi szerződés jött létre szántó és legelő művelési ágú, a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) hatálya alá tartozó ingatlan tulajdoni hányadára, 10 478 500 Ft vételár ellenében. Az alperesi érdekelték földvásárlásban érintett természetes személyek. A helyi földbizottság állásfoglalásában a II. rendű alperesi érdekelt (vevő) tulajdonszerzését nem támogatta a magas vételár miatt. Az alperes az adásvételi szerződés jóváhagyását az 594.238/5/2023. ügyiratszámú határozatával a helyi földbizottság [...] számú állásfoglalás alapján megtagadta.
- [5] Az I. rendű érdekelt eladó, valamint a II. rendű alperesi érdekelt vevő és a III. rendű alperesi érdekelt haszonélvezeti jog jogosultja 2023. augusztus 31-én ismételt adásvételi szerződést kötött a perbeli ingatlanra 8 283 000 Ft vételáron. A helyi földbizottság a [...] számú állásfoglalásában a II. rendű alperesi érdekelt tulajdonszerzését nem támogatta. Indokolása szerint az adásvételi szerződésben foglalt kötelezettségvállalások, valamint a II. rendű alperesi érdekelt által benyújtott nyilatkozatban rögzített információk között ellentmondás van abban a tekintetben, hogy a II. rendű alperesi érdekelt a perbeli ingatlanon maga gazdálkodik-e. A Kamara nézete szerint a II. rendű alperesi érdekelt tulajdonszerzése ellentétes az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére vonatkozó földbirtokpolitikai érdekekkel tekintettel arra, hogy földműves státusza ellenére közvetlenül nem folytat gazdálkodói tevékenységet, tényleges gazdálkodást nem tud igazolni. A haszonbérő állattartó tevékenysége, az állattartáshoz szükséges takarmányelőállítás, valamint a II. rendű alperesi érdekelt kutatási projektjei nem teljesítik a Földforgalmi tv.-ben megfogalmazott célt, miszerint a földvásárlások mögött valóban gazdálkodási szándéknak kell fennállnia. A család tulajdonszerzése birtokfelhalmozásnak minősül, ami ellentétes a Földforgalmi tv. elveivel, illetve a helyi gazdálkodói közösség érdekeivel, hiszen azok valódi gazdálkodási szándékának, megélhetésük akadályozásának minősül. Az alperes az 591.961/5/2024. ügyiratszámú határozatával az adásvételi szerződés jóváhagyását megtagadta. A felperes keresete

folytán eljáró Szegedi Törvényszék a 2024. november 20-án kelt 101.K.700.836/2024/11. számú jogerős ítéletével az alperes 591.961/5/2024. ügyiratszámú határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte. A megismételt eljárásra vonatkozóan előírta, hogy az alperesnek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CCXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 36. § (2) bekezdés kötelező rendelkezése értelmében ismételten meg kell keresnie a helyi földbizottságot állásfoglalás kiadása céljából. A megismételt eljárás során figyelembe kell venni a Földforgalmi tv. 13. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés a) pontjának rendelkezéseit is. Az alperesnek a megismételt eljárás során kiadott, a földbizottsági állásfoglalástól történő esetleges eltérés indokait a határozatában részletesen be kell mutatnia.

- [6] A megismételt eljárás során az alperes ismételten megkereste a helyi földbizottságot állásfoglalása kiadása érdekében. A Kamara a 2025. március 17-én kelt [...] számú állásfoglalása szerint nem támogatta a szerződés szerinti vevővel az adásvételi szerződés jóváhagyását. Az alperes az 591.276/7/2025. számú végzéssel ismételten megkereste a helyi földbizottságot állásfoglalásának ismételt megvizsgálása érdekében. Arra vonatkozóan kért indoklást, hogy a vevő tulajdonszerzése miatt ellentétes a Földforgalmi tv. 23/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakkal. A Kamara a [...] számon arról tájékoztatta az alperest, hogy állásfoglalásban foglaltakat fenntartja, annak indokait megismételte.
- [7] Az alperes a 2025. szeptember 22-én kelt 591.276/11/2025. ügyiratszámú határozatával az adásvételi szerződést jóváhagyta. Azt állapította meg, hogy a Kamara állásfoglalásában rögzítettek kellően nem igazoltak, okszerűen nem alátámasztottak, így azt nem tudta figyelembe venni.
- [8] A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben az alperes az adásvételi szerződést – megismételt eljárásban – jóváhagyta, a helyi földbizottság nem támogató állásfoglalása mellett.
- [9] A felperes helyi földbizottság a keresetében kifejtette, hogy az alperes határozata sérti a Földforgalmi tv. egyes rendelkezéseit, mivel az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a tulajdonszerzés nem felel meg az általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek. Az alperes a kereset elutasítását kérte.
- [10] 2.2. A Szegedi Törvényszék előtt folyamatban lévő 101.K.701.109/2025. számú ügyben (Indítvány2.) a felperes a helyi földbizottságként eljáró Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara vármegyei elnöksége, alperes a [...] Vármegyei Kormányhivatal mint mezőgazdasági igazgatási szerv. A konkrét esetben a

két alperesi érdekelt (eladó, vevő) között 2025. május 27-én adásvételi szerződés jött létre szántó művelési ágú, a Földforgalmi tv. hatálya alá tartozó ingatlanra, 7 000 000 Ft vételár (2 963 214 Ft/ha) ellenében. Az alperesi érdekeltek földvásárlásban érintett természetes személyek. A helyi földbizottság állásfoglalásában a II. rendű alperesi érdekelt (vevő) tulajdonszerzését nem támogatta a magas vételár miatt. Álláspontja szerint a vételár ekkora összegben történő meghatározása nem felel meg a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére, az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek és nem kívánt, mesterséges árfelhajtó hatást gyakorol a térség földpiacára, ami ellentétes a helyi gazdálkodók érdekeivel.

- [11] Az alperes a 2025. július 8-án kelt 575055-4/2025. számú levelében megkereste a Kamarát, nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy állásfoglalását fenntartja-e. Az alperes fenti felhívására a Kamara 2025. július 16-án arról tájékoztatta az alperest, hogy korábban kiadott nem támogató állásfoglalását továbbra is fenntartja, azt lényegében szó szerint megismételte. Nem értett egyet az alperes megkeresésben kifejtett azon álláspontjával, miszerint helytelen megállapítás lenne az, hogy az elmúlt évben történt, az adásvétel tárgyát képező földrészlettel azonos táblában lévő földrészletek tekintetében létrejött adásvétel határozza meg jelen ügylet vételárát.
- [12] Az alperes a 2025. augusztus 11-én kelt 575055-8/2025. ügyiratszámú határozatával az adásvételi szerződést a szerződő felek között jóváhagyta. Döntése érdemét a Földforgalmi tv. 23. és 27. §-ában foglaltakra alapította. Kifejtette, a Kamara állásfoglalásával ellentétben arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli jogügyletben meghatározott vételár mértéke nem aránytalan.
- [13] A felperes az alperes határozatával szemben előterjesztett keresetében kifejtette, hogy álláspontja szerint az sérti a Földforgalmi tv. 27. § (4) bekezdését, valamint 23/A. § (1) bekezdés *d)* és *e)* pontját, mert figyelmen kívül hagyta, hogy a II. rendű alperesi érdekelt tulajdonszerzése nem felel meg a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére és az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek. Az alperes határozata továbbá sérti az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. § (1) bekezdését tekintettel arra, hogy a döntés alapjául szolgáló tényállást nem tisztázta, illetve az Ákr. 81. § (1) bekezdését is, mert az állásfoglalástól való eltérés okát nem kellően indokolta, a határozatból nem megismerhető, hogy pontosan mely tények alapján tért el a helyi földbizottság állásfoglalásától. Hivatkozva a Földforgalmi tv. 27. § (4) bekezdésében, 27. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában és (3) bekezdésében foglaltakra kifejtette, a hatályos jogszabályi rendelkezések kifejezetten megjelölik, hogy az alperesnek mely esetekben

van lehetősége az állásfoglalástól való eltérésre. Véleménye szerint a vevőre vonatkozó támogató állásfoglalás hiányában az alperes jogszerűen nem hozhatott volna határozatot az adásvételi szerződés jóváhagyása vonatkozásában. E körben utalt a JEH-re, valamint a Kúria Kfv.IV.37.744/2024/3. és Kfv.V.37.766/2024/3. számú ítéleteire. Rámutatott, amennyiben az alperes nem tartja a helyi földbizottság nyilatkozatát tartalmilag megfelelőnek, részletesen indokoltnak, akkor ismételten meg kell keresnie a Kamarát és felhívnia arra, hogy jogszabályszerű állásfoglalást adjon ki, hiszen a jóváhagyási eljárásban a helyi földbizottság ügyfélként vesz részt, míg az alperes hatóságként látja el feladatát, tehát a tényállás tisztázása a mezőgazdasági igazgatási szerv feladata. Megismételte, a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazható a jelen esetben is, hiszen attól, hogy kizárólag vevő szerepelt az ügyletben az állásfoglalás kötőereje nem sérülhet, így az alperes nem mellőzhette volna az állásfoglalás figyelembevételét.

- [14] 2.3. A Szegedi Törvényszék előtt folyamatban lévő 101.K.701.791/2025. számú ügyben (Indítvány3.) a felperes a helyi földbizottságként eljáró Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara vármegyei elnöksége, alperes a [...] Vármegyei Kormányhivatal mint mezőgazdasági igazgatási szerv. A konkrét esetben a két alperesi érdekelt (eladó, vevő mint II. rendű érdekelt) között 2024. november 21-én adásvételi szerződés jött létre szántó művelési ágú, a Földforgalmi tv. hatálya alá tartozó ingatlanra, 2 000 000 Ft vételár ellenében. Az alperesi érdekelték földvásárlásban érintett természetes személyek.
- [15] Az indítvány – a jelen indítványra okot adó ügy előzményeiként – utal arra, hogy a bíróságnak hivatalos tudomása van arról, hogy a II. rendű alperesi érdekelt a perbeli adásvételi szerződés megkötését megelőzően több, a Földforgalmi tv. 20. § i) pontja szerinti földvásárlásban érintett volt, amellyel kapcsolatban a Szegedi Törvényszék az alperes határozatát megsemmisítő és az alperest új eljárásra kötelező ítéleteiben (az alperes által is hivatkozott 101.K.700.461/2024/8., 101.K.700.808/2024/14., 101.K.700.811/2024/12., 101.K.700.813/2024/14. számú ítéletek) azt állapította meg, hogy az adásvételi szerződés létrejöttével birtok-elaprózódás nem valósul meg, a birtokviszonyok átláthatósága nem sérül, a tulajdonszerzése nem spekulatív, valamint a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekek sem sérülnek. E bírósági ítéletek szerint, amennyiben más tény, körülmény nem merül fel, az adásvételi szerződést a jelen per II. rendű alperesi érdekeltjével jóvá kell hagyni. A Szegedi Törvényszék a II. rendű alperesi érdekelt által is hivatkozott 102.K.701.277 /2023. számú ügyben szintén a jelen per II. rendű alperesi érdekeltje földtulajdonszerzését vizsgálta és a 2023. június 11-én

kelt 16. sorszámú jogerős ítéletével a jelen per felperesének keresetét elutasította, megalapozatlannak találva azt az állítását, hogy a földvásárlás mögött ténylegesen a II. rendű alperesi érdekelt földvédelmi bírsággal sújtott, ezért 5 évig földvásárlási tilalom alatt álló anyai nagybátyja áll, aki ténylegesen a maga számára, de rokonsága nevére szerez földeket. A Szegedi Törvényszék az alperesi megismételt eljárásban hozott határozatával szemben a jelen per felperesének keresete alapján indult, a II. rendű alperesi érdekelt által is hivatkozott 101.K.700.078/2025. számú perben 2025. május 19-én kelt 11. sorszámú jogerős ítéletével a keresetet elutasította.

[16] A bírói kezdeményezéssel érintett megelőző eljárás során a felperes [...] Vármegyei Elnöksége (a továbbiakban: helyi földbizottság vagy földbizottság vagy Kamara) a 2025. január 7-én kelt [...] számú állásfoglalásában a Földforgalmi tv. 23/A. §-a és 24. § (2) bekezdése szerinti értékelés során arra a következtetésre jutott, hogy az adásvételi szerződés létrejöttét az értékelt féllel, vagyis a II. rendű alperesi érdekelt szerződés szerinti vevővel nem támogatja, ebben az esetben sem.

[17] Az alperes a 2025. augusztus 11-én kelt 575.055-8/2025. ügyiratszámú határozatával az adásvételi szerződést a szerződő felek között jóváhagyta. Döntése érdemét a Földforgalmi tv. 23. és 27. §-ában foglaltakra alapította. Hivatkozott többek között a Szegedi Törvényszék 101.K.700.461/2024/8. számú ítéletére, amely ügyben a felperes és a II. rendű alperesi érdekelt között egy másik ingatlan adásvétele szerepelt. Előadta, hogy a Kamara állásfoglalását részletesen megvizsgálva, a rendelkezésére álló adatokkal összevetve arra a megállapításra jutott, hogy az állásfoglalás nem kellőképp megalapozott és indokolt. Álláspontja szerint a II. rendű alperesi érdekelt által hivatkozott, a Földforgalmi tv. 20. § i) pont szerinti – elővásárlási jog kizárásával kötött – szerződés létrejötte esetén az eredeti tulajdonostársak nem szenvednének hátrányt. A szerződés spekulatív jellegére nem utal semmilyen tény, körülmény a II. rendű alperesi érdekelt vevő korábbi jogügyleteit és jelen jogügyletét áttekintve. Az üzemszerű művelés alatt álló ingatlan élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező fölbirtokok kialakítására és megőrzésére vonatkozó szempont kapcsán megjegyezhető, hogy a II. rendű alperesi érdekelt helyben lakónak minősül, ugyanis 2021-től [...]i lakos, üzempontja is [...]on található, fiatal földműves, így az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére, egyúttal a generációváltás elősegítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekek is megfelel.

[18] A felperes az alperes határozatával szemben előterjesztett keresetében kifejtette, hogy alperes döntése sérti a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontját és (4) bekezdését, valamint 23/A. § (1) bekezdés b)–e) pontjait, mivel az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a II. rendű alperesi érdekelt tulajdonszerzése sérti a spekulatív földszerzések

megelőzésére, az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező fölbirtokok kialakítására és megőrzésére, a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére, az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeket. Az alperes határozata továbbá sérti az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. § (1) bekezdését tekintettel arra, hogy a döntés alapjául szolgáló tényállást nem tisztázta, illetve az Ákr. 81. § (1) bekezdését is, mert az állásfoglalástól való eltérés okát nem kellően indokolta, a határozatból nem megismerhető, hogy pontosan mely tények alapján tért el a helyi földbizottság állásfoglalásától. Hivatkozva a Földforgalmi tv. 27. § (4) bekezdésében, 27. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában és (3) bekezdésében foglaltakra kifejtette, a hatályos jogszabályi rendelkezések kifejezetten megjelölik, hogy az alperesnek mely esetekben van lehetősége az állásfoglalástól való eltérésre. Véleménye szerint a vevőre vonatkozó támogató állásfoglalás hiányában az alperes jogszerűen nem hozhatott volna határozatot az adásvételi szerződés jóváhagyása vonatkozásában. E körben utalt a JEH-re, valamint a Kúria Kfv.IV.37.744/2024/3. és Kfv.V.37.766/2024/3. számú ítéleteire. Rámutatott, amennyiben az alperes nem tartja a helyi földbizottság nyilatkozatát tartalmilag megfelelőnek, részletesen indokoltnak, akkor ismételten meg kell keresnie a Kamarát és felhívnia arra, hogy jogszabályszerű állásfoglalást adjon ki, hiszen a jóváhagyási eljárásban a helyi földbizottság ügyfélként vesz részt, míg az alperes hatóságként látja el feladatát, tehát a tényállás tisztázása a mezőgazdasági igazgatási szerv feladata.

[19] A bíróság felhívására 14. sorszámú beadványában a JEH azon rendelkezése kapcsán, hogy a mezőgazdasági igazgatási szerv akár többször is köteles a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás érdekében megkeresni kifejtette, hogy az nem teszi végeláthatatlanná az eljárást. Egyrészt ugyanis az alperesnek olyan határidőkkel kell megkeresnie a Kamarát, hogy az alperes ügyintézési határideje tartható legyen, másrészt megismételt eljárások esetén az alperest, így áttételesen a Kamarát is köti a bírósági ítélet anyagi jogerőhatása, amely határt szabhat a peres eljárásoknak.

[20] 2.4. A három folyamatban lévő perben közös elem, hogy a felperes mindhárom esetben a helyi földbizottságként eljáró Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara vármegyei elnöksége, alperes a Vármegyei Kormányhivatal mint mezőgazdasági igazgatási szerv. Az alperesi érdekelték földvásárlásban érintett természetes személyek, eladó, vevők. Elővásárlásra jogosult egyik perben sem szerepel. Mindhárom ügyben a helyi földbizottság a tulajdonszerzést nem támogató állásfoglalást adott ki. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyekben az alperes az

adásvételi szerződést mindhárom esetben – részben megismételt eljárásban – jóváhagyta, a helyi földbizottság nem támogató állásfoglalása mellett, részben a megismételt eljárásban újból beszerezett, nem támogató állásfoglalás alapján. A felperes a mezőgazdasági igazgatási szerv határozatai ellen kereseteket nyújtott be, mindhárom keresetében kifejtette, hogy az alperes határozata sérti a Földforgalmi tv. egyes rendelkezéseit, mivel az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a tulajdonszerzés nem felel meg az általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

- [21] 3. Az indítványozó bíróság álláspontja szerint a bírói kezdeményezésekre az adott okot, hogy a mezőgazdasági igazgatási szervnek nincsen törvényes eszköz a kezében arra az esetre, hogy kikényszerítse a földbizottság jogszerű állásfoglalását, hiszen többszöri megkeresésre sem köteles a helyi földbizottság jogszerű állásfoglalást kiadni. A perbeli esetekben a JEH 3. pontjában megkövetelt ismételt megkeresés eredménytelennek mutatkozott.
- [22] Az indítványozó bíróság álláspontja szerint a hatósági eljárás a jogszabályi környezet, így különösen a Fétv. 36. § (2) bekezdése és a JEH 3. pontja eredményeképp indokolatlan elhúzódása bekövetkezhet, amely függő jogi helyzetet eredményez a feleknek. A JEH 3. pontja és a Fétv. 36. § (2) bekezdésének együttes alkalmazása sérti továbbá a tulajdonhoz való jogot [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot (XXIV. cikk (1) bekezdés), illetve sérül a jogorvoslathoz való jog is [XXVIII. cikk (7) bekezdése].
- [23] Az indítványozó bíróság álláspontja szerint a hatósági eljárás a jogszabályi környezet és a JEH 3. pontja eredményeképp indokolatlan elhúzódása bekövetkezhet, amely függő jogi helyzetet eredményez a feleknek. A JEH 3. pontja és a Fétv. 36. § (2) bekezdésének együttes alkalmazása sérti továbbá a tulajdonhoz való jogot [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot (XXIV. cikk (1) bekezdés), illetve sérül a jogorvoslathoz való jog is [XXVIII. cikk (7) bekezdése].
- [24] 3.1. A bíróság álláspontja szerint a perbeli és ahhoz hasonló esetekben, figyelemmel arra, hogy a Kamara gyakorlatilag korlátlan ideig akadályozhatja a tulajdonszerzést, ezzel eleve lehetetlenné teszi a termőföld eladását is, magát a vevőt is akadályozza abban, hogy tulajdonát értékesítse, azzal rendelkezzen. A Kamara tehát egyszerre tudja önkényesen, elfogadható indok nélkül megakadályozni a vevő földszerzését és – lényegében korlátlan időre – megfosztani az eladót a tulajdonával való rendelkezés jogától. Így a JEH 3. pontja e tekintetben sérti a tulajdonhoz való alkotmányos alapjogot. Azzal ugyanis, hogy a JEH általánosságban írja elő a Kamara ismételt, akár

többszöri megkeresését, vagyis akkor is, ha a helyi földbizottság által állásfoglalásában felhozott indok(ok) egyértelműen okszerűtlen(ek), lehetővé tette azt, hogy a Kamara újabb és újabb (adott esetben abszurd, a földvásárláshoz szorosan nem is köthető) indokokkal, vagy akár indok nélkül akadályozza meg a termőföld értékesítését és annak megszerzését. Ez a helyzet *de facto* azt eredményezi, hogy a földértékesítését és annak megszerzését a Kamara korlátlan ideig lényegében önkényesen akadályozhatja egy alkotmányos követelményeknek, törvényi előírásoknak meg nem felelő állásfoglalással. Márpedig ez – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési elvekre is figyelemmel – a jogalkotónak sem a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdése, sem a Fétv. 36. § (2) bekezdése vonatkozásában nem állhatott szándékában, továbbá szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a tulajdonhoz való alapvető jogot.

- [25] 3.2. A bíróság álláspontja szerint a JEH 3. pontjának alkalmazása a bizonyos esetben – ha a mezőgazdasági igazgatási szerv újra és újra megkeresi a helyi földbizottságot, azonban döntést nem tud hozni, hiszen nincs a kezében egy jogszerű állásfoglalás, amelyre döntését alapíthatná, az ügy áll, a „pingpong” játszma végtelen – sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, hiszen a „pingpong” játszma miatt megvan az elvi lehetősége annak, hogy hatósági döntés soha nem születik, egy függő jogi helyzet áll elő, amely tulajdonképpen azt jelenti, hogy a Kamara korlátlan ideig akadályozhatja a tulajdonszerzést, amely minden bizonnyal túlmutat a jogalkotó eredeti szándékán a Kamara jogállása és célja tekintetében.
- [26] 3.3. Bizonyos, az indítványokban felvázolt esetkörök bármelyikének megvalósulása esetén pedig sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog is, hiszen lehet olyan eset, amikor a jogvita el sem jut a bírósághoz, és lehetnek olyan esetek is, amikor pedig a bíróság érdemi felülvizsgálatot gyakorlatilag nem végez, automatikusan hoz ítéletet. A bíróság által elrendelt új eljárás nem alkalmas a jogsérelem valódi és tényleges orvoslására, hiszen a megismételt eljárásban – a helyi földbizottság ismételt megkeresésének Fétv. 36. § (2) bekezdésében írt kötelező megkeresése miatt – ugyanezen problémák adódnak, így a jogorvoslathoz való jog nem lesz hatékony, az gyakorlatilag kiüresedik.
- [27] Vagyis a JEH 3. pontjának alkalmazásával a bíróság döntési jogosultsága is elvész. A Fétv. 36. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít a mezőgazdasági igazgatási szervnek arra, hogy a helyi földbizottság hallgatása esetén az állásfoglalás hiányában döntsön. A bíróság álláspontja-szerint lényegileg nem különbözik a Fétv. 36. § (1) bekezdése szerinti helyzettől, azaz a Kamara hallgatásától az az eset, ha a Kamara ad ugyan

állásfoglalást, azonban az elfogadható indokot nem tartalmaz, ugyanis az Alkotmánybíróság egyértelmű elvárásokat fogalmazott meg a kamarai állásfoglalással szemben, amelyek teljesítése nélkül ahhoz nem fűződhet jogi kötőerő, azaz azt olyannak kell tekinteni, mintha nem is létezne. A bíróságnak a Fétv. 36. § (1) és (2) bekezdéseit és a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdését együtt kell értelmeznie és alkalmaznia. Márpedig ezek a jogszabályhelyek együttesen kizárólag olyan jogértelmezés mellett feleltethetők meg az Alkotmánybíróság által rögzített alapjogi követelményeknek és azzal a Fétv. 36. § (1) bekezdésében is megnyilvánuló elvárásnak, hogy az adott föld sorsa belátható időn belül eldönthető legyen, ha a bíróságnak lehetősége van arra, hogy olyan utasítást adjon az új eljárásra vonatkozóan az alperesi hatóságnak, hogy a Kamara bíróság által már vizsgált és tartalmilag elfogadhatatlannak minősített állásfoglalását hagyja figyelmen kívül. Ezt a jogértelmezést azonban a JEH 3. pontja kizárja. A JEH 3. pontja tehát nincs összhangban az előbbi jogszabályhelyekkel sem.

II.

[28] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez, valamint a készpénzzel történő fizetéshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[29] 2. A Földforgalmi tv. érintett szabályai:

„23/A. § (1) Az adás-vételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásban az agrárgazdasági tevékenységet folytatók kötelező tagságán, és a tagok egyenlő szavazati jogán alapuló, köztestületként működő Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi

szerve (a továbbiakban: helyi földbizottság) állást foglal arról, hogy az adásvételi szerződés megfelel-e

a) a birtokviszonyok átláthatóságára,

b) a spekulatív földszerzések megelőzésére,

c) az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező fölbirtokok kialakítására és megőrzésére,

d) a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére,

e) az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére, és

f) a mezőgazdaságban a generációváltás elősegítésére

vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek.

[...]

(4) A helyi földbizottsági jogkörben eljárva a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarát a mezőgazdasági igazgatási szerv adás-vételi, valamint csere szerződést jóváhagyó, vagy megtagadó határozatával kapcsolatos e törvény szerinti eljárásában az ügyfél jogállása, a mezőgazdasági igazgatási szerv adás-vételi, valamint csere szerződést jóváhagyó, vagy megtagadó határozatának megtámadása vonatkozásában pedig keresetindítási jog illeti meg.”

„27. § (1) A mezőgazdasági igazgatási szerv – a 23. § (3) bekezdésében meghatározott eseteken túl – az adás-vételi szerződés jóváhagyását megtagadja

a) ha a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adás-vételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását, míg csereszerződés esetén a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján bármelyik szerződő féllel nem támogatja a csereszerződés jóváhagyását,

[...]

(4) A mezőgazdasági igazgatási szerv a (3) bekezdés alkalmazása során a helyi földbizottság állásfoglalását az adás-vételi szerződést, csereszerződést jóváhagyó, vagy azt megtagadó határozata meghozatalakor mint ügyféli nyilatkozatot veszi figyelembe, és ennek megfelelő alkalmazásával dönt az abban foglaltak figyelembevételéről.

(5) A mezőgazdasági igazgatási szerv a helyi földbizottsággal rövid úton konzultációt folytat, ha az állásfoglalás értékelése vonatkozásában az abban foglaltaktól eltérő megállapításra jut.”

„30. § (1) Ha a 27. §-ban foglaltak nem állnak fenn, és a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyja az adás-vételi szerződést a jegyzék szerinti sorrend alapján első helyen álló vagy a 29. § szerint kijelölt elővásárlásra jogosulttal, akkor az adás-vételi szerződés

szerinti vevő helyébe az elővásárlásra jogosult lép be. A jóváhagyásról a mezőgazdasági igazgatási szerv – a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 15 napon belül – önálló határozatot hoz, és ezzel egyidejűleg kiállítja az adásvételi szerződéshez kapcsolódó záradékot. Az adás-vételi szerződést jóváhagyó záradéknak tartalmaznia kell:

[...]

(5) A közigazgatási perben a bíróság a mezőgazdasági igazgatási szerv döntését nem változtathatja meg.”

[30] 2. A Fétv. támadott és más érintett szabályai:

„36. § (1) Ha a helyi földbizottság a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésének beérkezésétől számított 45 napon belül nem adja meg az állásfoglalását, úgy a mezőgazdasági igazgatási szerv a helyi földbizottság állásfoglalása nélkül dönt az adásvételi szerződés jóváhagyásáról.

(2) A megismételt eljárásokban a mezőgazdasági igazgatási szerv köteles megkeresni a helyi földbizottságot új állásfoglalása kiadása céljából, kivéve, ha a megismételt eljárásra a Földforgalmi törvény 23. § (2), (3) és (4) bekezdésében, valamint 27. § (2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt kerül sor.”

„103. § A helyi földbizottság állásfoglalása tartalmazza:

a) az eljáró szervezet megnevezését,

b) az érintett természetes személy nevét, lakcímét,

c) az érintett földrészletek azonosítására szolgáló adatokat,

d) az érintett fél vonatkozásában a szerződés létrejötte támogatásának vagy nem támogatásának kimondását,

e) az indokolásban:

ea) a megállapított tényállást,

eb) az ügyfél által a helyi földbizottság felhívására a Földforgalmi törvény 24. § (3) bekezdésében foglaltakról szolgáltatott adatokat vagy az adatszolgáltatás hiányát,

ec) az állásfoglalás kialakításánál figyelembe vett és az állásfoglalást alátámasztó szempontokat,

ed) az ec) alpont szerinti szempontok kormányrendeletben előírt mérlegelésének eredményét,

f) az állásfoglalás kiadásának dátumát, a kiadmányozó aláírását.”

[31] 4. A JEH szerint:

„1. A mezőgazdasági igazgatási szerv a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti esetben a helyi földbizottság alkotmányos követelményeknek, törvényi előírásoknak megfelelően kiadott állásfoglalása birtokában hozhat határozatot.

2. A mezőgazdasági igazgatási szervnek meg kell vizsgálnia, hogy az állásfoglalás tényekkel, adatokkal alátámasztott-e, okszerűen, ellentmondásokról mentesen, részletesen indokolt-e.

3. Ha azt állapítja meg, hogy az állásfoglalás az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak nem felel meg, azt nem változtathatja meg, nem módosíthatja. Köteles – adott esetben több alkalommal is – a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni.

4. A Kúria K.IV. ítélkező tanácsa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.37.502/2022/7. számú döntésben foglalt jogértelmezéstől eltérhet, az a továbbiakban kötelező erejűként nem hivatkozható.”

III.

[32] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a három indítvány megfelel-e az Alaptörvényben és az Abtv.-ben lefektetett formai és tartalmi kritériumoknak {a feltételekkel kapcsolatos gyakorlatot lásd például: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]; 7/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [9]}.

[33] 1. Az Abtv. 25.§-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvényellenes jogszabály alkalmazásának a kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Abtv. 37.§ (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban felülvizsgálja az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel való összhangját. Az eljárásra, a jogkövetkezményekre a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

- [34] A fentiekből következően elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványok olyan jogszabályi rendelkezés, illetve olyan jogegységi határozat alkotmányos vizsgálatát kezdeményezik-e, amelyeket az adott eljárásban a bíróságnak alkalmaznia kell. E tekintetben az volt megállapítható, hogy a Fétv. 36.§ (2) bekezdésének a közvetlen alkalmazása kizárólag az Indítvány1-el érintett ügyben merülhet fel, hiszen ott a bíróságnak egy már megismételt eljárásban hozott hatósági határozatot kell felülvizsgálnia. Az Indítvány2. és az Indítvány3. alapjául szolgáló peres ügyek (101.K.701.109/2025., illetve 101.K.701.791/2025.) előzménye azonban nem egy megismételt hatósági eljárás volt. Ebből következően ezen indítványokat illetően az Abtv. 25. §-a szerinti feltétel nem teljesült. Ezért az Alkotmánybíróság az Indítvány2. és Indítvány3. ezen részét az érdemi vizsgálat mellőzésével – az Abtv. 64.§ d) pontja alapján visszautasította. {vö: 3111/2014. (IV.17.) AB végzés, Indokolás [3]–[4]}
- [35] Az Alkotmánybíróság ebben a körben azt is megállapította, hogy az Indítványok alapjául szolgáló ügyek mindegyikében alkalmaznia kell a bíróságnak JEH-et, annak 3. pontját.
- [36] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a három bírói kezdeményezés teljesíti a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeket (Abtv. 52. §).
- [37] 3. A fentiek értelmében nem volt akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésben foglaltak alapján érdemi vizsgálatot folytasson le a Fétv. 36. § (2) bekezdését, valamint a JEH 3. rendelkezését illetően.
- [38] A jelen indítvány azt a kérdést veti fel, hogy
- egyrészt a helyi földbizottság támogató állásfoglalásának beszerzése végett a hatóság köteles-e a többszöri megkeresésre, és ez által sérül-e az eladó tulajdonhoz való joga, valamint a tisztességes hatósági eljáráshoz és a hatékony bírósági jogorvoslathoz való joga;
 - másrészt a megismételt eljárásban az újabb állásfoglalásnak a beszerzési kötelezettsége sérti-e a tulajdonhoz való jogot, a tisztességes hatósági eljáráshoz és a hatékony bírósági jogorvoslathoz való jogot;
 - harmadrészt a helyi földbizottság tulajdonszerzést támogató állásfoglalásának hiányában a mezőgazdasági igazgatási szerv észszerű időn belül hozhat-e az adásvételi szerződés jóváhagyása tárgyában végleges határozatot.

IV.

- [39] Az indítványok részben megalapozottak.
- [40] Az Alkotmánybíróság először a termőföldvásárlásra vonatkozó eljárás jogszabályi környezetét tekintette át, ezt követően áttekintette a földvásárlásra vonatkozó jogszabályokkal összefüggő alkotmánybírósági gyakorlatot, ezután vizsgálta azt, hogy az indítványokban megjelölt JEH 3. pontja összhangban van-e az Alaptörvénnyel, majd az I. cikk (3) bekezdése szerint vizsgálta azt, hogy az Indítvány1-ben megjelölt jogszabályi rendelkezés összhangban van-e az Alaptörvénnyel.
- [41] 1. A termőföld vásárlása Magyarországon kötött jogi eljárás. Általános szabályként a vevőnek földművesnek kell lennie. A termőföld forgalmazására vonatkozó lényegi szabályokat a 2013. december 15-étől, illetve december 14-étől hatályba lépett Földforgalmi tv. és a Fétv. tartalmazza. A hatósági eljárásra – az előbbi törvényekben nem szabályozott kérdésekben – az általános közigazgatási rendtartásra vonatkozó törvény (korábban a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó törvény) szabályai alkalmazandók [Fétv. 27. § (1) bekezdés].
- [42] 1.1. A következőkben a Földforgalmi tv., a Fétv., az Ákr. és a Kp. releváns szabályait tekinti át az Alkotmánybíróság.
- [43] 1.1.1. Termőföldet főként magyar vagy uniós állampolgárok, és nyilvántartásba vett földművesek vásárolhatnak. Nem földműves legfeljebb 1 hektárt szerezhethet meg [Földforgalmi tv. 10. § (2) bekezdés]. A földművesként való nyilvántartásba vételt a területileg illetékes Agrárkamaránál kell kérelmezni.
- [44] A föld eladásának engedélyezési folyamata a földre vonatkozó, a tulajdonos által elfogadott vételi ajánlatot egységes okiratnak minősülő szerződésbe (adásvételi szerződés) kell foglalni [Földforgalmi tv. 21. § (1) bekezdés]. Az aláírt szerződést a termőföld fekvése szerint illetékes helyi önkormányzat jegyzőjéhez kell benyújtani. A jegyző a hirdetményt 30 napra közzéteszi (kifüggeszti), ezalatt az elővásárlási joggal rendelkezők (pl. helyben lakó gazdák, szomszédok) élhetnek a jogukkal, és a vevő helyébe léphetnek [Földforgalmi tv. 21. § (2) bekezdés]. Ezt követően a jegyző továbbítja az iratokat a mezőgazdasági igazgatási szervnek.
- [45] A tulajdonjog bejegyzése hatósági jóváhagyáshoz kötött. A jóváhagyás a mezőgazdasági igazgatási szerv (továbbiakban: hatóság) feladata.
- [46] A hatóság megvizsgálja a szerződést és a vevő jogosultságait. Az adásvételi szerződést ekkor az érvényességi és hatályosulási feltételeknek való megfelelés szempontjából vizsgálja. Ha a szerződés megfelel a törvényi előírásoknak, a hatóság jóváhagyja az adásvételi szerződést, elrendeli annak közzétételét, és felhívja az ingatlanügyi

hatóságot a szerződés benyújtása tényének bejegyzése érdekében [Földforgalmi tv. 23. § (1) bek.]. A törvény 23. § (2) – (4) bekezdése rendelkezik arról, hogy mikor dönt a hatóság a szerződés jóváhagyásának megtagadásáról. Erre adatközlési, nyilatkozási hiányosságok stb. esetén kell sort keríteni. Ez a hatósági jóváhagyási eljárás első szakasza.

- [47] Amennyiben az adásvételi szerződés maga mintegy előzetesen jóváhagyásra kerül, akkor a hatóságnak meg kell keresnie a helyi földbizottságot az állásfoglalása kiadása végett. A Földforgalmi tv. – 2019. január 11-étől hatályos - 23/A. § (1) bekezdése szerint az adásvételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásban az agrárgazdasági tevékenységet folytatók kötelező tagságán, és a tagok egyenlő szavazati jogán alapuló, köztestületként működő Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szerve (helyi földbizottság) állást foglal arról, hogy az adásvételi szerződés megfelel-e az általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek. Ezeket a szempontokat a)–f) pontokba szedve határozza meg a törvény (pl.: birtokviszonyok átláthatósága, spekulatív földszerzés megelőzése).
- [48] A helyi földbizottság a feladatkörébe tartozó ügyben a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésének beérkezésétől számított 30 napon belül adja ki az állásfoglalását [24. § (1) bekezdés]. A Földforgalmi tv. – 2019. január 11-étől hatályos, és a jelen eljárásokban hatályban lévő – 24. § (2) bekezdése a következőket rendelte: „A helyi földbizottság az adás-vételi szerződést és a jegyzékben szereplő valamennyi elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatát a köztudomású tények és legjobb ismeretei, valamint a (3) bekezdésben foglaltak szerint beszerzett információk együttes – kormányrendeletben meghatározott módon történő – mérlegelése alapján a 23/A. § (1) bekezdésében meghatározott szempontoknak való megfelelés vonatkozásában értékeli és támogatja vagy nem támogatja.” (Egy 2025. évi módosítás egy további mondatrészt iktatott be az információk jellegét illetően: „az adott ügy vonatkozásában jelentőséggel bíró”). A törvény 24. § (3) bekezdése – a hatálybalépéstől kezdődően bővülően – felsorolja azokat a tényezőket, amelyeket a 23/A. § (1) bekezdése szerinti szempontoknak való megfelelés érdekében figyelembe kell venni (pl.: a vevő tulajdonában lévő közeli földek, a vevőnek a közeli hozzátartozóval kötött három éven belüli ügyletei). A helyi földbizottság az értékelést köteles azonos szempontok szerint, a jegyzékben szereplő összes elővásárlásra jogosult, és az adásvételi szerződés szerinti vevő vonatkozásában elvégezni [Földforgalmi tv. 25. § (1) bekezdés]. A Földforgalmi tv. több rendelkezése ezután az elővásárlással érintett ügyletekkel kapcsolatos helyi földbizottsági teendőkre vonatkozik.

- [49] A Földforgalmi tv. 27. § olyan esetekről rendelkezik, amikor a hatóság – a 23. § (3) bekezdésében meghatározott eseteken túl – megtagadja, vagy meg kell tagadnia, vagy megtagadhatja az adásvételi-szerződés jóváhagyását. A megtagadás kötelező eseteiről a 27. § (2) bekezdése rendelkezik (pl.: ha már korábban helye lett volna megtagadni a szerződés előzetes jóvágyását valamely szerződési hiba miatt). Az előbbi esetként (megtagadja) a 27. § (1) bekezdése a) pontja a következőt írja le: „ha a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adás-vételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását, míg csereszerződés esetén a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján bármelyik szerződő féllel nem támogatja a csereszerződés jóváhagyását.” A Földforgalmi tv. – 2019. január 11-i hatállyal beiktatott – 27. § (4) bekezdése szerint „[a] mezőgazdasági igazgatási szerv a helyi földbizottság állásfoglalását az adás-vételi szerződést, csereszerződést jóváhagyó, vagy azt megtagadó határozata meghozatalakor, mint ügyféli nyilatkozatot veszi figyelembe, és ennek megfelelő alkalmazásával dönt az abban foglaltak figyelembevételéről.” (Egy 2025. évi módosítással a 27. § egy (5) bekezdéssel is kiegészült, amely szerint a hatóság „a helyi földbizottsággal rövid úton konzultációt folytat, ha az állásfoglalás értékelése vonatkozásában az abban foglaltaktól eltérő megállapodásra jut”.)
- [50] A Földforgalmi tv. 30. §-a rendelkezik arról, hogy a jóváhagyó, illetve a megtagadó hatósági döntés esetén milyen teendői vannak a hatóságnak (pl.: a határozatot kinek és mennyi időn belül kell megküldenie). A 30. § – 2019. január 11-ével hatályos – (5) bekezdése szerint a közigazgatási perben a bíróság nem változtathatja meg a hatóság döntését. (A korábbi rendelkezése alapján – a közigazgatási eljárási szabályok szerint – a bíróság még megváltoztathatta a döntést.)
- [51] A Földforgalmi tv. 72. § b) pontja szerinti felhatalmazás alapján – 2016. július 19-i hatállyal – került kiadásra a helyi földbizottság ügyféli jogairól szóló 175/2016. (VII. 1.) Korm. rendelet. Ennek 1. §-a kifejezetten arról rendelkezik, hogy a helyi földbizottság a feladatkörét érintő hatósági eljárásokban az ügyfél jogait gyakorolja.
- [52] 1.1.2. A fenti rendelkezésekhez kapcsolódnak a Fétv. egyes rendelkezései. A Fétv. a Földforgalmi tv. szerinti földek és tanyák „forgalmával kapcsolatos jogügyletekre, jogviszonyokra, eljárásokra és azokban résztvevő természetes személyekre és gazdálkodó szervezetekre, valamint az eljáró hatóságokra és a helyi földbizottságra vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg” (Fétv. 1. §). Ennek a VII. Fejezete tartalmazza a hatóságok jóváhagyásához kötött tulajdonjog megszerzésére vonatkozó szabályokat. A Fétv. 27. § (2) bekezdése sorolja fel azt, hogy ki minősül ügyfélnek az eljárásban (pl.: a jogügyletben résztvevő természetes személy, mindazon egyéb jogosult, akinek a

földre vonatkozó jogát a jogügylet érinti). Az adatkezelési szabályok között meghatározza, hogy a hatóság, illetve a helyi földbizottság milyen adatokhoz férhet hozzá. Meghatározza azt, hogy a hatóságnak milyen iratokat kell csatolnia a helyi földbizottság megkereséséhez.

- [53] A Fétv. kihirdetésekor a 36.–39. §-ai – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény viszonylatában – határoztak meg szabályokat a hatósági, és a bírósági eljárásra vonatkozóan. Ezeknek a szakaszoknak a tartalma az elmúlt években többször változott. A Fétv. 36. § eredetileg nem szólt arról az esetről, amikor a helyi földbizottság nem ad állásfoglalást, illetve arról se szólt, hogy megismételt eljárás esetén a helyi földbizottság megkeresendő-e. A Fétv. 36. § - 2020. július 1-jével beiktatott – új (1) és (2) bekezdései erre a két esetre tartalmaz külön – azaz az Ákr. általános szabályaitól eltérő – rendelkezést. Az (1) bekezdés szerint, amennyiben a helyi földbizottság a hatósági megkeresésétől számított 45 napon belül nem adja meg az állásfoglalását, akkor a hatóság a helyi földbizottság állásfoglalása nélkül dönt az adásvételi szerződés jóváhagyásáról. A (2) bekezdés szerint: „A megismételt eljárásokban a mezőgazdasági igazgatási szerv köteles megkeresni a helyi földbizottságot új állásfoglalása kiadása céljából, kivéve, ha a megismételt eljárásra a Földforgalmi törvény 23. § (1)–(2) bekezdésében, valamint 27. § (2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt kerül sor.” Később, egy 2021. évi módosítással a (2) bekezdésbeli hivatkozás módosult és kiegészült: „a Földforgalmi törvény 23. § (2), (3) és (4) bekezdésében, valamint a 27. § (2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt került sor.” A hatósági eljárás törvényességére vonatkozóan tartalmaz rendelkezést a Fétv. – a 2023. január 1-jétől hatályos – 38. §-a, amely a következőket rendeli: „A hatósági eljárás során
- a) a Földforgalmi törvény 23. § (2) bekezdés a)–c) pontjában foglaltak megsértése,
 - b) a Földforgalmi törvény 20. §-ában foglalt esetek kivételével az adásvételi szerződés közzétételének mellőzése,
 - c) a helyi földbizottság megkeresésének mellőzése,
 - d) az adásvételi szerződésnek a Földforgalmi törvény 23. § (4) bekezdésében foglalt valamely kizáró okkal érintett elővásárlási jogosulttal való jóváhagyása,
 - e) a Földforgalmi törvény 23. § (3a) bekezdésében foglaltak megsértése súlyos eljárási jogszabálysértésnek minősül, ezért az eljárásban hozott jóváhagyó határozatot meg kell semmisíteni, illetve vissza kell vonni, és szükség esetén új eljárást kell lefolytatni.”

- [54] A Fétv. XV. fejezete – a 2019. január 11-étől hatályos szövegében – a helyi földbizottság eljárására vonatkozó szabályokat tartalmazza. Ennek része a 103. §, amely felsorolja azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a helyi földbizottság állásfoglalásnak

tartalmaznia kell. Ennek e) pontja szerint az indokolásnak tartalmaznia kell a megállapított tényállást, az ügyfél által szolgáltatott adatokat, vagy azok hiányát, az állásfoglalás kialakításánál figyelembe vett és az állásfoglalást alátámasztó szempontokat, valamint ezen szempontoknak a kormányrendeletben előírt mérlegelése szerinti eredményét.

- [55] 1.1.3. A hatályos szabályok szerint a földforgalmi hatósági eljárásokban – a Földforgalmi tv.-ben és a Fétv.-ben nem szabályozott kérdésekben az Ákr. rendelkezései szerint kell eljárni. Az előbbi törvények, valamint a 175/2016. (VII. 1.) Korm. rendelet szerint a helyi földbizottság ügyfél [Földforgalmi tv. 23/A. § (4) bekezdés], a helyi földbizottság állásfoglalása ügyféli nyilatkozat [Földforgalmi tv. 27. § (4) bekezdés].
- [56] Az Ákr. szerint az ügyfélnek joga van ahhoz, hogy az eljárás bármely szakaszában nyilatkozatot vagy észrevételt tegyen, de a nyilatkozattételt meg is tagadhatja. Ha a tényállás tisztázása szükségessé teszi, a hatóság nyilatkozattételre hívhatja fel az ügyfelet. Ha az ügyfél a saját kérelmére indult eljárásban a hatóság felhívására nem nyilatkozik, a hatóság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy megszünteti az eljárást, ha a nyilatkozat hiányában a kérelem nem bírálható el. Az Ákr. alapján az ügyfél jóhiszeműségét vélelmezni kell. Ennek értelmében a hatóság köteles az ügyfél által előadottakat valósnak tekinteni, kivéve, ha az eljárás adatai vagy más bizonyítékok ezt cáfolják. Bár az ügyfél jogosult nyilatkozni, a hatósági eljárásban az együttműködési kötelezettség is terheli. A hivatalbóli eljárásokban az ügyfél köteles közölni az érdemi döntéshez szükséges adatokat, feltéve, hogy a hatóság erre felhívja.
- [57] Az Ákr. nem ad kizárólagos bizonyító erőt az ügyféli nyilatkozatnak. A hatóság a bizonyítékokat – így az ügyféli nyilatkozatot is – összességükben értékeli, és meggyőződés alapján állapítja meg a tényállást. Ha az ügyfél nyilatkozata ellentmondásos, akkor a hatóság nyilatkozattételre hív fel a feloldás érdekében. Ha a hatóság felhívására az ügyfél valótlan adatokat közöl, vagy adatszolgáltatási kötelezettségét elmulasztja, az ágazati törvények vagy kormányrendeletek hátrányos jogkövetkezményeket állapíthatnak meg.
- [58] Az ügyfél a véglegessé vált döntés ellen közigazgatási pert indíthat [Ákr. 114. § (1) bekezdés]. Ha a keresetlevél alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt módosítja vagy visszavonja [Ákr. 115. § (1) bekezdés].
- [59] A Kp. preambuluma a törvény megalkotásának a célját többek között a következőkkel magyarázza: „[...] a közigazgatási bíróságok által a közigazgatás jogsértő tevékenységével szemben nyújtott jogvédelem és jogorvoslat biztosítása céljából, továbbá, annak érdekében, hogy a közigazgatási szervek hatásköreiket törvényben

előírtaknak megfelelően gyakorolják, és tevékenységük összhangban legyen azokkal a célokkal, amelyek elérése érdekében azokat megvalósították [...].” A per megindítására (felperes) az jogosult, akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti. A mások között folyamatban lévő perbe érdekeltként beléphet az, akinek jogát vagy jogos érdekét a vitatott közigazgatási tevékenység, vagy a perben hozandó ítélet közvetlenül érinti. A Kp. rendelkezik a bíróság döntési jogkörének korlátairól, beleértve azt is, hogy bizonyos körülményeket hivatalból kell figyelembe vennie. A Kp. 86. § (4) bekezdése szerint „[a] bíróság a közigazgatási szervnek határozott, a megállapított jogsértés orvoslásának valamennyi lényeges pontjára kiterjedő iránymutatást ad az ítéletben elrendelt új eljárás (a továbbiakban: megismételt eljárás) lefolytatására vagy cselekmény megvalósítására vonatkozóan.” Amennyiben nincs helye a hatósági határozat megváltoztatásának (pl.: törvény kizárja), akkor a bíróság a megsemmisítéssel együtt új eljárásra kötelezheti a hatóságot. A Kp. 97. § (4) bekezdése szerint „[a] bíróság határozatának rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban [...] köti az eljáró közigazgatási szervet.”

- [60] 1.2. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria egyik tanácsa előzetes döntéshozatali indítványa alapján hozta meg a 11/2024. Jogegységi határozatot. A kezdeményező tanács kérdése az volt, hogy a helyi földbizottság formai hiányosságokkal és/vagy tartalmi ellentmondásokkal terhelt állásfoglalása köti-e a hatóságot a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben. A kezdeményező tanács a Kfv.37.502/2022/7. számú kúriai határozattól kívánt eltérni, amelyben a helyi földbizottság nem támogatta a szerződést, a hatóság a szerződés jóváhagyását megtagadta. Itt a Kúria azt mondta ki a döntésében, hogy a nem támogató állásfoglalással szemben a közigazgatási perben gyakorolható jogorvoslat, mivel a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja kizárja, hogy a hatóság a helyi földbizottság álláspontjától eltérő határozatot hozzon (Indokolás [69]). A kezdeményező tanács előtt folyamatban lévő ügyben a helyi földbizottság nem támogatta a szerződés jóváhagyását, a hatóság ez alapján a jóváhagyást megtagadta. Az ügyben eljáró bíróság a hatósági döntést megsemmisítette és új eljárásra kötelezte a hatóságot azzal, hogy a hatóságnak az Ákr. 2. §-a és 62. §-a alapján kötelessége az állásfoglalásban foglalt tények valóságtartalmának, az indokolás megfelelőségének a vizsgálata. Ezzel együtt iránymutatást adott az új eljárás lefolytatásának mikéntjére (tényállás tisztázása, az állásfoglalás értékelése stb.). Ez ellen fordult a Kamara (helyi földbizottság) felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához és ebben az ügyben kezdeményezte az eljáró tanács a jogegységi eljárást.

- [61] A JEH három pontban foglalta össze a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti eset értelmezésére és hatósági alkalmazásra vonatkozó álláspontját. Elsőként rögzítette, hogy a hatóság „a helyi földbizottság alkotmányos követelményeknek, törvényi előírásoknak megfelelően kiadott állásfoglalása birtokában hozhat határozatot.” Másodikként rögzítette, hogy a hatóságnak „meg kell vizsgálnia, hogy az állásfoglalás tényekkel, adatokkal alátámasztott-e, okszerűen, ellentmondásoktól mentesen, részletesen indokolt-e.” Harmadjára azt rögzítette, hogy amikor a hatóság „azt állapítja meg, hogy az állásfoglalás az alkotmányos követelményeknek, törvényi előírásoknak nem felel meg, azt nem változtathatja meg, nem mellőzheti. Köteles – adott esetben több alkalommal is – a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni.”
- [62] A JEH indokolása felidézte a 17/2015. (V. 5.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh1.) majd annak nyomán azzal foglalkozott, hogy a törvényhozó milyen joghatást (vétójog, kötőerő, jogerő) rendelt a helyi földbizottság állásfoglalásához, és rögzítette azt, hogy az Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja a helyi földbizottság számára „kifejezett egyet nem értési, vétójogot biztosított” (JEH Indokolás [33]–[37]). Álláspontja szerint a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja azt az esetet szabályozza, amikor „a helyi földbizottság kifejezett vétójogát gyakorolja.” (JEH Indokolás [39]). Rögzítette, hogy a jogalkotó a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában a helyi földbizottságnak kifejezett vétójogot biztosított, ezért ha a helyi földbizottság nem támogatja az ügylet létrehozását, „a hatóságnak a szerződés jóváhagyását meg kell tagadnia.” Ugyanitt leszögezte, hogy a hatóságnak vizsgálnia kell azt, hogy az állásfoglalás „tényekkel, adatokkal alátámasztott-e, okszerűen, ellentmondástól mentesen, részletesen indokolt-e” (JEH Indokolás [48]). Indokolása szerint sem a Földforgalmi tv., sem a Fétv. nem szabályozza annak lehetőségét, hogy a hatóság „az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak meg nem felelő állásfoglalás birtokában, azt figyelmen kívül hagyva dönthetne. [...] az érdemi döntésének meghozatala érdekében a helyi földbizottság felé – jogszerű állásfoglalás kiadása céljából – nyilatkozatra felhívási kötelezettsége van, de rá irányadó jogi szabályozás nélkül, önhatalmúlag nincs lehetősége az állásfoglalás mellőzésével döntéshozatalra.” (JEH Indokolás [51]). A következtetése szerint, ha a hatóság határozata jogsértő, azt a bíróság hatályon kívül helyezi és új eljárásra kötelezi a hatóságot és „[m]indez megtörténhet ugyanabban az ügyben több alkalommal is” (JEH Indokolás [52]). Hasonló következtetésre jut a hatóság lehetőségét és teendőjét illetően is. Eszerint, amikor a helyi földbizottság állásfoglalása nem támogató, ugyanakkor az állásfoglalás nem felel meg az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak, azt nem

- változtathatja meg. A hatóság „[k]öteles – adott esetben több alkalommal is – a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni” (JEH Indokolás [53])
- [63] A kezdeményezésre okot adó és a JEH után folytatódó felülvizsgálati eljárásban a Kúria (Kfv.37.743/2024/3.) hatályában fenntartotta a törvényszéki döntést (hatósági határozat megsemmisítése és a hatóság új eljárásra utasítása). Iránymutatásként megszabta, hogy amennyiben a helyi földbizottság újabb állásfoglalása nem felel meg az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak, akkor köteles – akár több alkalommal is – felhívni a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása végett. A döntése elvi tartalmaként lényegében a JEH 3. pontja szerinti megállapítást jelenítette meg.
- [64] 2. Az Alkotmánybíróságnak a kérdés megválaszolásakor tekintettel kell lennie a föld forgalmazásával kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatra, illetve a jogegységi határozatok alkotmányos vizsgálata körében kialakított alkotmányos jogelvekre.
- [65] 2.1. A Földforgalmi törvény és a Fétv. több szabályát az Alkotmánybíróság korábban vizsgálta, vizsgálta a helyi földbizottságra irányadó szabályokat is, továbbá vizsgálta a helyi földbizottság jogállását is. Ezeknek az alkotmánybírósági határozatoknak a lényeges megállapításait, a jogszabályi környezettel együtt, az indítványok is idézik.
- [66] Előre kell bocsátani, hogy az Abh1.-et, valamint a 3297/2019. (XI. 18.) AB határozatot (továbbiakban: Abh2.) követően az ott vizsgált egyes jogszabályi rendelkezéseket, és az ezekkel összefüggő jogszabályi környezetet is módosította a jogalkotó (lásd. IV. rész 1. pont).
- [67] 2.1.1. A helyi földbizottság mibenlétét, az állásfoglalása elleni jogorvoslattal kapcsolatos követelményeket, az állásfoglalása jogi jellegét és a hatását a termőföldszerzésre az Alkotmánybíróság először az Abh1.-ben vizsgálta. Az eljárást indító bírói kezdeményezések az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozva támadták a Földforgalmi tv., és a Fétv. egyes rendelkezéseit.
- [68] 2.1.1.1. Az Abh1. elutasította a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja ellen irányuló bírói kezdeményezést. A jogszabály ekkor hatályos szövege a következő volt: „A mezőgazdasági igazgatási szerv – a 23. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott eseteken túl – az adásvételi szerződés jóvágyását megtagadja a) ha a helyi földbizottság aa) állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adásvételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását,

[...]” A Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjának a szövege lényegileg egyező az ekkor vizsgált szöveggel. Itt is ki kell azonban emelni azt, hogy a szöveget környező szabályok már változtak.

[69] Az Abh1. a földbizottságok eljárásával kapcsolatban – a vonatkozó konkrét jogszabály megjelölése nélkül - alkotmányos követelményként állapította meg a következőket: „[...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése csak akkor biztosított, ha

a) a földbizottságok állásfoglalása a törvényben megkövetelt értékelést olyan részletességgel tartalmazza, hogy annak okszerűsége érdemben is elbírálnak a hatósági eljárásban, a hatósági döntés ténybeli megalapozottsága és jogszerűsége pedig nemcsak formai szempontból, hanem érdemben is felülbírálnak a bírósági felülvizsgálat során [...]” A követelmény *b*) pontjában írtak az akkor még létező kifogás jogintézményéhez kapcsolódtak, amelynek azonban a ma hatályos jogi környezetben nincs alkotmányos jelentősége.

[70] Az Abh1. – a határozat kihirdetésének napjával - megsemmisítette a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjának *ab*) pontját és a 68. § (5) bekezdés második mondatát. Megsemmisítette továbbá a Fétv. 103/A. § (1) bekezdés második mondatának egy szövegrészét. Az előbbi rendelte el azt, hogy a hatóság akkor is a 27. § (1) bekezdés szerint jár el, ha a helyi földbizottság egyáltalán nem adja ki az állásfoglalását. A 68. § (5) bekezdés – az akkor még hatályos - az állásfoglalás ellen előterjeszthető kifogást érintette, mivel alaptörvény-ellenesnek nyilvánította azt, hogy „[a] képviselő-testület döntése ellen további jogorvoslatnak, panasznak, felszólalásnak nincs helye.” A harmadik megsemmisítési rendelkezés is a kifogáshoz kapcsolódott. Ez az állásfoglalás ellen az önkormányzati képviselő testületnél előterjeszthető kifogás határidejének a hirdetőtáblai kifüggesztéshez való kapcsoltságát érintette. Az Abh1. idején még létező kifogás jogintézményét, az önkormányzati képviselő-testület részvételével kapcsolatos rendelkezéseket a jogalkotó 2019. január 11-ével vezette ki a Földforgalmi tv.-ből, és a Fétv.-ből is.

[71] 2.1.1.2. Az Abh1. több elvi jellegű megállapítást tett helyi földbizottság eljárásbeli jogi helyzetét, valamint az általa kiadott állásfoglalás tartalmi követelményét és az állásfoglalás joghatását illetően. Az Abh1. azonosította a jogi szabályozásban megjelenő versengő alapjogokat, mint a tulajdonhoz való jog és a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog. Azonosította továbbá a szabályozáson keresztül érvényesíteni célzott alkotmányos értéket, amelyet az Alaptörvény P) cikke jelenít meg: „Az Alaptörvény P) cikkének végrehajtására megalkotott sarkalatos törvény, a Földforgalmi törvény preambuluma és a törvényjavaslat miniszteri

indokolása értelmében a törvényhozó a kis- és közepes méretű agrárüzemek megerősítésére törekedett” (Indokolás [49]). Megállapította továbbá, hogy a helyi földbizottság nem közhatalmat gyakorló szerv, nem szakhatóság, hanem magánjogi érdekelt (Indokolás [56]–[58]). Az Abh1.-ben a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának aa) pontját, illetve ab) pontját úgy értelmezte, hogy a törvény „kifejezett és hallgatólagos egyet nem értési (vétó) jogot is biztosít a földbizottság számára.” A helyi földbizottság nem támogató állásfoglalását (illetve az akkor még megengedett hallgatását) úgy értelmezte, hogy az képes megakadályozni az adott ügylet hatóság általi jóváhagyását (Indokolás [63]). Az ügyletbeli eladó tulajdonjoga korlátozásának határát illetően az Abh1. a következőket rögzítette: „Ha a földbizottság teljesen önkényesen, minden jogszabályban – a P) cikk (2) bekezdésében megalkotni rendelt sarkalatos törvényben – meghatározott szempont nélkül vonhatná el a tulajdonos, mint eladó rendelkezési jogát, a tulajdonjog korlátozásának az arányossága fel sem merülhetne. [...] Mivel a tulajdonhoz való jog a tulajdon megszerzését nem védi, a tulajdonnal való rendelkezés pedig nem eleve kizárt, a Földforgalmi törvényben a földbizottságok számára biztosított vétójogot *in abstracto* az elérni kívánt célhoz szükségesnek és arányosnak, közérdek által igazoltnak lehet tekinteni. A XIII. cikkben biztosított tulajdonhoz való jog P) cikkre tekintettel történő korlátozásának az I. cikkben írtakkal való összhangját biztosítják a Földforgalmi törvénynek a földbizottság értékelési kötelezettségére, a képviselő-testülethez intézhető kifogásra, a Hatósági jóváhagyásra és a hatóság döntésének bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályai” (Indokolás [71]). A helyi földbizottságnak a hatósági eljárásbeli joghelyzetét illeti, arról a következő megállapítást tette: „A földbizottság mint közvetett magánjogi jogosult értékelésen alapuló állásfoglalása a Hatóság eljárása szempontjából az ügyfél nyilatkozatával esik azonos megítélése alá” (Indokolás [73]). Másrészt az állásfoglalás joghatására is vonatkoztathatóan rögzítette azt is, hogy „[...] az eljárási és anyagi jogi szempontból megalapozott, tényekkel, adatokkal, értékeléssel alátámasztott, a törvénynek megfelelő, nemleges állásfoglalás mellett a szerződés jóváhagyását meg kell tagadni. Ez a szabály a fenti értelmezés mellett nem sérti sem a jogorvoslathoz, sem a hatósági tisztességes eljáráshoz való jogot [...]” (Indokolás [77]). Az Abh1. arra vonatkozó megállapítást is tett, hogy „a közigazgatási határozatok törvényességének bírói felülvizsgálata nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti, az eljárási szabályok betartására korlátozódó vizsgálatára” (Indokolás [88]). Az Alkotmánybíróság fenti határozatából következően a közigazgatási határozatok törvényességének bírói felülvizsgálata alkotmányosan nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti, az eljárási szabályok betartására korlátozódó vizsgálatára. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság nincs kötve a

közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja – sőt, felül kell bírálnia – a közigazgatási szerv mérlegelését is a polgári perrendtartás 339/B. §-ában írt korlátozás figyelembe vétele mellett. Döntése során figyelemmel kell lennie az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis azt kell feltételeznie, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak” (Indokolás [88]).

- [72] 2.1.2. Az Abh2. alapjául szolgáló bírói kezdeményezés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, az I. cikk (3) bekezdésére, a XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Ezekre hivatkozva kezdeményezte a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja *aa*) alpontja, valamint a törvény 30. § (5) bekezdés alaptörvény-ellenességének a megállapítását. (Utóbbi a bíróság számára a korábbi megváltoztatási jogkör helyett megsemmisítési jogkörre változtatta.)
- [73] A kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a helyi földbizottság az állásfoglalásában nem támogatta az adás-vételi szerződés jóváhagyását. A hatóság a jóváhagyást megtagadta, de határozata indokolásában nem foglalkozott az állásfoglalás tartalmi megfelelőségével. Az ügylet érdekeltje a bíróság előtt támadta meg a határozatot, kérve annak hatályon kívül helyezését, és a hatóság kötelezését az állásfoglalás tartalmi felülvizsgálatára. A hatóság a védiratában azzal érvelt (a Kúria Kfv.VI.37.505/2018/5. szám alatti ítéletére hivatkozva), hogy a hatóság „köteles a helyi földbizottság vagy a hatáskörében eljáró Kamara állásfoglalását figyelembe venni döntése meghozatalakor, továbbá az igazgatási szerv alperes egyrészt nem bocsáthat ki hiánypótlási felhívást a Kamarának, nem vizsgálhatja a kamarai állásfoglalás jogszerűségét, az azokban írtakat köteles figyelembe venni és döntését azokra alapítottan meghozni. A mezőgazdasági igazgatási szerv tényállás-tisztázási kötelezettsége nem terjed ki a fenti állásfoglalás felülbírálatára. Ennek megfelelően határozata nem tartalmazhat erre vonatkozó indokolást sem. Az alperes kifejtette, hogy a mezőgazdasági igazgatási szerv a helyi földbizottság nem támogató állásfoglalását tartalmi szempontból, annak indokoltságát illetően nem vizsgálhatja. Nincs mérlegelési jogköre a Kamara negatív tartalmú állásfoglalásával szemben. Az alperesnek a jogszabályi előírásokat betartva kell eljárnia, nem mérlegelheti és nem változtathatja meg a negatív tartalmú kamarai állásfoglalásokat” (Abh2., Indokolás [3]).
- [74] 2.1.2.1. Az Abh2. az indítványt elutasította. A döntésében érdemben vizsgálta a támadott szabályoknak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (7) bekezdésével való összhangját. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését illetően

visszautalt az Abh2.-re azzal, hogy ott az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szabályozás nem sérti a tulajdonhoz való jogot.

- [75] 2.1.2.2. Az Abh2. felidézte az Abh1. lényegi megállapításait, és – a jogszabályi változásokra is figyelemmel – azokat részben megerősítette, és részben kiegészítette. Megerősítette azt, hogy a hatóság a helyi földbizottság állásfoglalását ügyféli nyilatkozatként veszi figyelembe, és itt már a Földforgalmi tv. 27. § (4) bekezdésére is hivatkozhatott. Megerősítette azt, hogy az állásfoglalásnak tartalmi követelményeknek kell megfelelnie, és itt már a Fétv. 103. §-ára is hivatkozhatott. Az Abh1. indokolásának [75] bekezdését idézve megerősítette, hogy a helyi földbizottságnak „a döntése meghozatalakor az értékelését olyan részletességgel kell elvégeznie, hogy az a hatóság határozatának alapjául szolgálhasson, és a tényállás tisztázási kötelezettségének is eleget tegyen.” Ezen megállapítást kiegészítve rögzítette, hogy „[a] nem a törvény szerinti tartalommal kiadott állásfoglalásra kiadott állásfoglalásra, mint ügyféli nyilatkozatra nem alapítható megtagadásról szóló döntést tartalmazó határozat a közigazgatási eljárásban” (Indokolás [26]). Ezek után az Abh2. a bíróság felülvizsgálati jogkörével foglalkozott, mivel a bíróság korábbi reformatórius jogköre kasszációs jogkörre változott [Földforgalmi tv. 30. § (5) bekezdés], és a bírói kezdeményezés ezt is támadta. Ezzel összefüggésben az Abh2. megállapította, hogy a kasszációs jogkör is biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való jogot: „A közigazgatási eljárás körében alapvető jelentőségű szabály, hogy a hatóságot a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság határozatának rendelkező része és indokolása is köti. A megismételt eljárás és a döntéshozatal során annak megfelelően kell eljárnia. A szabály alapján a megismételt eljárásban a hatóság a bíróság iránymutatásának keretei között köteles a döntését meghozni, azon nem léphet túl. Általános elv, hogy amennyiben a felperes keresetében olyan közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát kéri, amit a hatóság megismételt eljárásában – korábbi bírói ítéletben foglalt instrukció végrehajtása érdekében – hozott, a bíróságnak a kereseti kérelem korlátai között azt kell vizsgálnia, hogy a határozat megfelelt-e az utasításnak, azt maradéktalanul kielégítette-e” (Indokolás [28]). Az Abh2. megerősítette azt az Abh1. szerinti megállapítást, hogy a – változásokkal érintett - szabályozás sem sérti a tulajdonhoz való jogot (Indokolás [33]).
- [76] 2.2. Az Alkotmánybíróság áttekintette a jogegységi határozatokban foglalt jogértelmezés alkotmányossági kereteivel kapcsolatos releváns gyakorlatát.
- [77] Az Alkotmánybíróság a 11/2015. (V. 14.) AB határozatban a hatalommegosztás elve és a bírói hatalmi ág önálló jogszabály-értelmező tevékenységének vizsgálata során – a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot megerősítve – a következő megállapításokat

tette: „[a]z Alkotmánybíróság a hatalommegosztás elvével számos határozatában foglalkozott. Az egyes állami szervek hatáskörének világos elválasztásával összefüggésben azt mondta ki, hogy »[a] hatalmi ágak elválasztásának elve [...] nem pusztán annyit jelent, hogy az egyik hatalmi ág nem vonhatja el a másik jogosítványait, hanem azt is jelenti: a demokratikus jogállamban korlátlan és korlátozhatatlan hatalom nincs, s ennek érdekében bizonyos hatalmi ágak szükségképpen korlátozzák más hatalmi ágak jogosítványait« [28/1995. (V. 19.) AB határozat, ABH 1995, 142, 143.]. A bírói hatalmi ágat, amely elválk a törvényhozó és a végrehajtó hatalomtól, az állami hatalom azon megnyilvánulásaként írta le az Alkotmánybíróság, amely »az erre rendelt szervezet útján a vitássá tett vagy megsértett jogról – törvényben szabályozott eljárás során – kötelező erővel dönt« [53/1991. (X. 31.) AB határozat]. »A hatalommegosztás elvéből következik a bíróságnak az Alkotmány 45. § (1) bekezdésében meghatározott igazságszolgáltatási monopóliuma, amely végső soron az egyedi ügyekben, a 46. § (1) bekezdésében rögzített ítélkezési tevékenység kizárólagosságában ölt testet« [62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 713.]” (Indokolás [24]). „A bírói hatalmi ág önálló jogszabály-értelmező tevékenységének jelentőségét hangsúlyozta az Alkotmánybíróság a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban is, a hatalommegosztás szempontjából. E döntés többek között rámutatott: »[a] jogalkalmazás egységességének biztosítása érdekében többféle alkotmányos megoldás lehetséges az igazságszolgáltatás rendszerén belül. Önmagában azzal a ténnyel nem sérül a jogalkotói hatalom, benne a törvényhozói hatalmi ág alkotmányos jogköre, hogy a bírói hatalom a jogszabályoknak egységesen alkalmazandó tartalmat ad. A 'bírói jogalkotás', amíg az kizárólag a jogszabályok értelmezésén alapul (amíg a bírói-ítélkezési hatalom nem veszi át alapvetően és közvetlenül a jogalkotás funkcióját), nem kerül ellentétbe a hatalommegosztás elvével. (ABH 2004, 551, 571.)«” {11/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [27]; hasonlóan: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [40]}.

[78] A 19/2017. (VII. 18.) AB határozat alapján az Alkotmánybíróság arra mutatott rá, hogy „[a] jogszabály-értelmezés természetszerűen visel magán olyan jegyeket, melyeken keresztül e tevékenység – különösen a Kúria esetében – a jogalkotás határán járhat, de ez a jogszabályoknak való alárendeltségen nem változtat. A jogértelmezésre – akár az adott jogvitához kötődően, akár, mint jelen esetben a tartós jogalkalmazási gyakorlat egységének biztosítására irányulóan – csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik – a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított – szervtől sem” {1/2020. (I. 2.) AB határozat, Indokolás [37]}.

[79] Az Alkotmánybíróság az 19/2017. (VII. 18.) AB határozatban annak szempontjait is rögzítette, hogy milyen esetben állapítható meg a jogértelmezés határának átlépése.

Ehhez az adott jogegységi határozat indokolásának nyelvtani értelmezését vizsgálta meg, majd „a történeti, rendszertani, szerkezeti és kontextuális jogértelmezését is. Ennek során – kizárólag az alkotmányossági vizsgálat szempontjait szem előtt tartva – , arra a megállapításra jutott, hogy [az adott jogegységi határozat] által hivatkozott jogalkotói célt az indokolásban felhívott egyik értelmezési mód sem támasztotta alá. Márpedig abban az esetben, ha a teleologikus értelmezést az adott jogág normáinak értelmezése során elfogadott egyetlen más interpretációs módszerrel sem lehet igazolni, úgy a jogegység biztosítására irányuló jogalkalmazói döntés szinte szükségképpen átveszi a jogalkotó jogkörét” (Indokolás [25]).

[80] A fentiek alapján az következik az Alkotmánybíróság gyakorlatából, hogy a Kúria alaptörvény-ellenesen lépi át a hatáskörét akkor, ha a jogegységi határozatban az annak alapjául szolgáló jogszabály értelmezésen túlmutató tartalmat jelenít meg. A jogértelmezés határát pedig akkor lépi át, ha egyik jogértelmezési módszerrel sem támasztható alá a Kúria által meghatározott tartalom.

[81] 3. Az Alkotmánybíróság – a releváns jogszabályi környezet és alkotmánybírósági gyakorlat felidézését követően – elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezésben támadott JEH 3. pontja összhangban áll-e az Alaptörvénnyel.

[82] 3.1. A bírói kezdeményezés elsődlegesen azt látta aggályosnak, hogy a JEH 3. pontja aránytalanul korlátozza a tulajdonhoz való jogot. Az Alkotmánybíróságnak itt azt kellett vizsgálnia, hogy a kifogásolt és a JEH rendelkező részében megszövegezett értelmezés megfelel-e az Alaptörvény 28. cikkének abban a tekintetben, hogy az eladó tulajdonjogát a törvény csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelő mértékben, arányosan korlátozhatja. Utóbbi szerint, „[a]lapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” A 28. cikk a következőket rendeli: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[83] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak itt azt kellett feltárnia, hogy a JEH által értelmezett Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja – a jogszabályi környezetére figyelemmel

– a tulajdonjog korlátozását jeleníti-e meg, a korlátozás célja miben azonosítható, a korlátozás szükséges, arányos és a tulajdonjog védelmének lényegi tartalmát tiszteletben tartja-e. Ezzel az alkotmányos értelmezéssel vethető össze a JEH 3. pontja, amelynek szövege és a hozzá kapcsolt indokolás vizsgálatával tisztázható, hogy a Kúria értelmezése összhangban áll-e az Alaptörvénnyel.

[84] Előbbieket tekintetében meghatározó jelentősége van annak, hogy az Alkotmánybíróság az Abh1-ben és az Abh2-ben már vizsgálat tárgyává tette, a jelen jogszabályi rendelkezéssel [Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pont] lényegileg egyező szöveget. A jogszabályi környezet változása ellenére (pl.: megismételt eljárásban az állásfoglalás ismételt beszerzési kötelezettsége), vagy az által is megerősítve (pl.: a helyi földbizottság ügyféli minőségének jogszabályban való megjelenése) a korábbi elvi megállapítások ma is fenntarthatók. Ezeket a megállapításokat az alkotmánybírósági gyakorlatot felidézve a jelen határozat (IV. rész 2.1. rész) már számba vette. Röviden összefoglalva ezek lényege a következő: a föld tulajdonosát megilleti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jog, amely alapvető jog a leendő vevőre nem vonatkoztatható; a tulajdonos rendelkezési jogát korlátozza az általa köthető ügylet hatósági jóváhagyáshoz, és azon keresztül a helyi földbizottság állásfoglalásához kapcsoltsága; a korlátozás célja az Alaptörvény P) cikkében megjelenített alkotmányos érték, a termőföld mint a nemzet közös örökségének a védelme, valamint az integrált mezőgazdasági termelés-szervezés és a családi gazdaságok védelme. Ehhez kapcsolódik az adott földet körülvevő helyi földtulajdonosok XIII. cikk szerinti tulajdonjogának a védelme. A közvetett magánjogi jogosultak érdeke a helyi földbizottság állásfoglalásán keresztül érvényesül.

[85] Az Alkotmánybíróság mindkét ügyben arra jutott, hogy az alkotmányos érték, illetve a más földtulajdonosok alapjogának védelme érdekében szükséges volt az eladó rendelkezési jogának a korlátozása. Az arányosság körében jelentőséget tulajdonított annak, hogy a helyi földbizottság állásfoglalásának törvényben meghatározott formai és tartalmi szempontoknak kell megfelelnie. Hivatkoztak a Földforgalmi tv. 23/A. § (1) bekezdésére, valamint a 24. § (1)–(3) bekezdéseire. A Fétv. 103. §-a – 2019. január 11-i hatállyal – az állásfoglalás formai és tartalmi követelményeit tovább pontosította. Az arányosság körében értékelték azt, hogy a hatóság kötelessége vizsgálni az állásfoglalás formai és tartalmi megfelelőségét. Az arányosság körében értékelték azt is, hogy a bíróság végsősoron – a hatóság határozatán keresztül – maga is köteles vizsgálni azt, hogy a helyi földbizottság állásfoglalása megfelel-e az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak.

[86] Előbbieket alapján jutott arra az Abh1. (amit az Abh2. is megerősített), hogy „az eljárási és anyagi jogi szempontból megalapozott, tényekkel, adatokkal, értékeléssel

alátámasztott, a törvénynek megfelelő, nemleges állásfoglalás mellett a szerződés jóváhagyását meg kell tagadni. Ez a szabály a fenti értelmezés mellett nem sérti sem a jogorvoslathoz, sem a hatósági tisztességes eljáráshoz való jogot [...]” (Indokolás [77]) Az Abh1. ugyanakkor azt is rögzítette, hogy a „[h]a a földbizottság teljesen önkényesen, minden jogszabályban – a P) cikk (2) bekezdésében megalkotni rendelt sarkalatos törvényben – meghatározott szempont nélkül vonhatná el a tulajdonos, mint eladó rendelkezési jogát, a tulajdonjog korlátozásának az arányossága fel sem merülhetne (Indokolás [71]). Előbbieket erősítette meg az Abh2.: „A nem törvény szerinti tartalommal kiadott állásfoglalásra, mint ügyféli nyilatkozatra nem alapítható megtagadásról szóló döntést tartalmazó határozat a közigazgatási eljárásban” (Indokolás [26])

- [87] Lényeges mindebből az a jelen kérdésre is vonatkoztathatóan, hogy a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának az a szövegezése, hogy „megtagadja” csak abban az esetben értelmezhető úgy, hogy a hatóságnak „meg kell tagadni” a szerződés jóváhagyását, ha az állásfoglalás megfelel az alkotmányos követelménynek, és a törvényi előírásoknak.
- [88] Előbbiekből az is következik, hogy amennyiben az állásfoglalás nem felel meg az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak, akkor az alapján a hatóság jogszerűen nem tagadhatja meg a szerződés jóváhagyását. Ha mégis ilyen döntést hoz, az jogellenes, s azzal aránytalanul korlátozza az eladónak az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jogát.
- [89] Ahhoz, hogy a helyi földbizottság állásfoglalásának a joghatása alkotmányosan értelmezhető legyen, ahhoz annak jogi jellegét kell tisztázni. Az Abh1. a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdését úgy értelmezte, hogy az jogot biztosít arra, hogy a helyi földbizottság megakadályozza az adásvételi szerződés hatósági jóváhagyását. Ezt az akadályozási képességet és felhatalmazottságot összefoglalóan a „vétó” kifejezéssel jellemezte. A törvények maguk nem használják ezt a kifejezést, viszont az Abh1.-ben bevezetett kifejezés az Abh2.-ben is megjelent. Ez a kifejezés egyszerű és érthető módon foglalja össze az állásfoglalás jogi jellegét. Ez azonban – a jogszabályi környezet változására is figyelemmel – további magyarázatot igényel. A köznyelvben szinte minden döntést megakadályozó jogot „vétónak” nevezünk. A jogszabályok azonban pontosabb és így önállóan értelmezendő fogalmakat használnak pl.: egyetértési jog, hozzájárulási jog, visszaküldési jog, kifogás, jóváhagyás megtagadása. Jellemzője ezeknek a jogköröknek, hogy azok ritkán jelentenek abszolút akadályt, azaz „abszolút vétót”.
- [90] Jelen esetben a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szövegének nyelvtani értelmezéséből is következik, hogy itt nem „abszolút vétóról” van szó: a törvény nem

azt írja, hogy „meg kell tagadni”, hanem azt, hogy „megtagadja”. Az, hogy az utóbbi szóhasználatnak nem lehet automatikusan az előbbi értelmet tulajdonítani, az a jogszabályi környezetből, illetve az abban megjelölt versengő alapjogok, alkotmányos értékek mérlegeléséből következik. Ahhoz ugyanis, hogy a nemleges állásfoglalás valódi akadálya legyen a hatósági jóváhagyásnak, az szükséges, hogy az formailag és tartalmilag megfeleljen az alkotmányos követelményeknek, és a törvényi előírásoknak. Erről elsőként a hatóságnak kell megbizonyosodnia, majd egy esetleges közigazgatási perben a bíróságnak. Ebben a körben ismételtén szükséges felidézni az Abh1. megállapítását, miszerint „[h]a a földbizottság teljesen önkényesen, minden jogszabályban – a P) cikk (2) bekezdésében megalkotni rendelt sarkalatos törvényben – meghatározott szempont nélkül vonhatná el a tulajdonos, mint eladó rendelkezési jogát, a tulajdonjog korlátozásának az arányossága fel sem merülhetne.” Ebből következően a helyi földbizottság nemleges állásfoglalása akkor jelenti a hatósági jóváhagyás akadályát, ha az formailag és tartalmilag megfelel a törvényi előírásoknak. A törvénynek való megfelelést a hatóságnak érdemben kell vizsgálnia. Ebből következően a hatóság az állásfoglalást nem hagyhatja figyelmen kívül, azt nem mellőzheti, de nem is változtathatja meg. Utóbbi azt jelenti, hogy a nemleges nyilatkozatról nem állíthatja, hogy az igenlő állásfoglalás. Amennyiben azonban a hatóság az állásfoglalást hiányosnak, ellentmondásosnak, megalapozatlannak látja, azaz olyannak, mint amely nem felel meg a törvényi előírásoknak, az esetben – az Ákr. szabályai szerint, amely a hatósági eljárásnak az alap szabálya – hiánypótlásra kell felhívnia a hatósági eljárásban ügyfélnek minősülő helyi földbizottságot. (A Földforgalmi tv. 2025. évi módosításával beiktatott 27. § (5) bekezdése szerinti konzultációt is le kell folytatnia, ha az állásfoglalást értékelve attól eltérő megállapításra jut.) Amennyiben a hiánypótlási felhívás (konzultáció) eredménytelen, azaz az állásfoglalás továbbra sem felel meg a törvényi előírásoknak, az esetben a hatóságnak ezt értékelve kell meghoznia a döntését. A döntése ez esetben – a nemleges állásfoglalás ellenére – lehet az adásvételi szerződést jogszerűen jóváhagyó.

[91] Az alkotmányos követelmény – amelyet az Abh1. megfogalmazott – akkor érvényesül, ha sem a helyi földbizottság állásfoglalása, sem a hatóság döntése nem önkényes. Ha a hatósági döntés a törvényi előírásoknak megfelelően indokolt, s a hatóság az eltérő döntése meghozatala előtt jelzi a hiánypótlási felhívással (a konzultáció kezdeményezésével), hogy a helyi földbizottság állásfoglalása nem felel meg a törvényi előírásoknak, az esetben a döntése nem önkényes.

[92] 3.3. Az Alkotmánybíróság a fentiek tükrében vizsgálta a JEH 3. pontjának az Alaptörvénnyel való összhangját. Ez a rendelkezés a következőképpen értelmezi a

hatóságnak a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti eljárását: „Ha azt állapítja meg, hogy az állásfoglalás az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak nem felel meg, azt nem változtathatja meg, nem mellőzheti. Köteles – adott esetben több alkalommal is – a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni.” Az indokolásában az Abh1-ben használt „vétőjogból” kiindulva arra jutott, hogy ha a helyi földbizottság nem támogatja az ügylet létrehozását, akkor „a hatóságnak a szerződés jóváhagyását meg kell tagadnia”. Szükséges elvárásként fogalmazta meg azt, hogy a hatóság az állásfoglalás alkotmányos követelményeknek és a törvényi előírásoknak való megfelelését vizsgálja. Ugyanakkor a törvény kifejezett rendelkezésének hiányára visszavezetve amellet foglalt állást, hogy a hatóság nem hozhat az adásvételi szerződést jóváhagyó határozatot, amíg a helyi földbizottság nem ad ki ilyen tartalmú állásfoglalást: sem a Földforgalmi tv.-ben, sem a Fétv. –ben nem szabályozott annak lehetősége, hogy a hatóság „az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak meg nem felelő állásfoglalás birtokában, azt figyelmen kívül hagyva dönthetne. [...] az érdemi döntésének meghozatala érdekében a helyi földbizottság felé – jogszerű állásfoglalás kiadása céljából – nyilatkozatra felhívási kötelezettsége van, de rá irányadó jogi szabályozás nélkül, önhatalmúlag nincs lehetősége az állásfoglalás mellőzésével döntéshozatalra” (Indokolás [51]). Innen levezetve a hatóság lehetőségét és teendőjét illetően a következő megállapításra jut: amikor a helyi földbizottság állásfoglalása nem támogató, ugyanakkor az állásfoglalás nem felel meg az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak, azt nem változtathatja meg. A hatóság „[k]öteles – adott esetben több alkalommal is – a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni” (Indokolás [53]).

- [93] A JEH 3. pontjának rendelkezése és a hozzá kapcsolt indokolás úgy értelmezi a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontját, hogy annak alapján a helyi földbizottság gyakorlatilag korlátlan ideig akadályozhatja a tulajdon feletti rendelkezési jogot, a termőföld eladását. A JEH 3. pontjának azon kitétele, hogy „akár több alkalommal is”, valamint a hozzákapcsolt indokolás aránytalanul korlátozza az adás-vételi szerződés szerinti termőföld tulajdonosának a tulajdon védelmére vonatkozó alapvető jogát. Ez az értelmezés nem felel meg a jogszabályi rendelkezés olyan értelmezésének, amely az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére tekintettel van. Ilyen módon az értelmezés nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének sem.
- [94] Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség megállapítása okán, nem vizsgálta a JEH 3. pontjának az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével való összhangját.

- [95] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján megállapítja, hogy a JEH 3. pontja „– akár több alkalommal –” szövegrésze alaptörvény-ellenes, aránytalanul korlátozza a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjogot ezért azt az Abtv. 45. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának az Alkotmánybíróság Határozatai hivatalos lapban való közzétételét követő nappal megsemmisítette, és alkalmazásának tilalmát rendelte el a bírói kezdeményezéssel érintett ügyekben, valamint bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyekben.
- [96] 4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezésben támadott Fétv. 36. § (2) bekezdése összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Az indítvány itt az Alaptörvény XIII. cikkében, a XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított alapvető jogok sérelmére hivatkozott. Az Indítvány szerint a támadott jogszabályi rendelkezése – a JEH 3. pontjában foglaltakkal együtt értelmezve – ellehetetleníti a tulajdonnal való rendelkezést, sérti a tisztességes eljárásba értendő ésszerű időn belüli elbíráláshoz való jogot, illetve a hatékony jogorvoslathoz való jogot
- [97] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alkotmánybíróság e rendelkezésnek megfelelően vizsgálta azt, hogy a jogszabályi rendelkezés korlátozza-e ezeket az alapvető jogokat, s amennyiben igen, az esetben a korlátozás milyen cél érdekében történik, szükséges-e, arányos-e és tiszteletben tartja-e az adott jog lényeges tartalmát.
- [98] Miután az Alkotmánybíróság a JEH 3. pontjába foglalt szövegrészletnek az alaptörvény-ellenességét megállapította, azt megsemmisítette és arra vonatkozóan alkalmazási tilalmat rendelt el, ezért itt a Fétv. 36. § (2) bekezdés szövege önmagában valóan volt vizsgálható. Eszerint: „A megismételt eljárásokban a mezőgazdasági igazgatási szerv köteles megkeresni a helyi földbizottságot új állásfoglalása kiadása céljából, kivéve, ha a megismételt eljárásra a Földforgalmi törvény 23. § (2), (3) és (4) bekezdésében, valamint 27. § (2) bekezdésében foglaltak megsértése miatt kerül sor.”
- [99] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Abh1. és Abh2.-ben már megállapította, hogy a termőföld értékesítésnek a hatósági jóváhagyáshoz kapcsoltsága, azon belül a helyi földbizottság – mint közvetett magánjogi érdekeltnek az ügyféli nyilatkozatához – állásfoglaláshoz kapcsoltsága összhangban áll az Alaptörvénnyel. A tulajdonhoz való jog az Alaptörvény

P) cikkére és a más tulajdonosok alapvető jogaira figyelemmel korlátozható. S a helyi földbizottság állásfoglalásának hatóság általi beszerzési kötelezettsége szükséges és arányos korlátozásnak tekintendő.

- [100] A Fétv. 36. § (1) bekezdése – éppen az Abh2.-ben összefoglalt jogelvekre, a bíróság új eljárásra kötelező döntése miatt megismételt eljárás természetére figyelemmel – csupán azt biztosítja, hogy a helyi földbizottság részére a megismételt eljárásban is lehetővé kell tenni az újabb állásfoglalás kialakításának a jogát. Az eljárás megismétlése, és azon belül az újabb állásfoglalás beszerzésének a kötelezettsége nem korlátozza az eladó tulajdonjogát, az eleve lehetővé tett és alkotmányosan már igazolt tulajdonkorlátozáshoz képest. A rendelkezés ily módon összhangban van az Alaptörvény XIII. cikkével.
- [101] 4.2. Alkotmánybíróság kiterjedt gyakorlattal rendelkezik a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] részjogosítványát képező észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való joggal kapcsolatban {lásd például: 5/2017. (III. 10.) AB határozat, Indokolás [14]–[17]; 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [36]–[37]; 11/2024. (V. 10.) AB határozat, Indokolás [32]; 3052/2025. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [68]–[75], [97]–[98]}.
- [102] Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog „nem konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot ír elő a hatósági eljárást befejező döntésekre nézve, de nem is a törvényi határidőket hívja fel, hanem magas absztrakciós szinten teremt jogot mindenkinek arra, hogy ügyeit a hatóságok észszerű határidőn belül intézzék el, fejezzék be. Tartalmát tehát nem az eljárási törvények alakítják, hanem belőle bonthatók ki a tisztességes hatósági eljárással szemben támasztott követelmények” {25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [103] A 17/2019. (V. 30.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott: „Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem teremt konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot a hatósági döntésekre nézve, továbbá a törvényi határidő nem azonosítható mechanikusan az alapjog szerinti észszerű határidővel. Ehelyett az Alaptörvény elvi szinten szól az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogról, amely a *fair* hatósági eljárás egyik Alaptörvényben nevesített részjogosítványát képezi. Ez azonban nem abszolút jog.” (Indokolás [45]). A 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban foglaltak szerint pedig: „Konkrétumok alapján mérlegelhető, hogy az adott eljárásban érvényesült-e az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog. Annak érdekében tehát, hogy az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog állított sérelme – a törvényi határidőn túl kiszabott adóbírság esetében – elbírálhatóvá váljon, az adott hatósági eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságainak, az elmulasztott

határidő jogi természetének és egyéb jellemzőinek, valamint a kiszabott közigazgatási szankció karakterének elemzésére van szükség. Az ezek vizsgálatából származó megállapításokat az egyedi ügy konkrét körülményeire kell vetíteni a teszt utolsó mozzanataként.” (Indokolás [37]).

- [104] A Földforgalmi tv. és Fétv. – az Ákr.-ben rendelt eljárási határidők viszonylatában is értelmezhetően – különféle határidőket ír elő az egyes eljárási cselekményekre vonatkozóan. A Földforgalmi tv. szerint így pl. az elővásárlási jog jogosultja 30 napos jogvesztő határidőn belül tehet az adásvételi szerződésre elfogadó, vagy az elővásárlási jogáról lemondó jognyilatkozatot; a helyi földbizottság a feladatkörébe tartozó ügyben a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésének beérkezésétől számított 30 napon belül adja ki az állásfoglalását; a jóváhagyásról a mezőgazdasági igazgatási szerv – a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 15 napon belül – önálló határozatot hoz. A Fétv. szerint, ha a helyi földbizottság a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésének beérkezésétől számított 45 napon belül nem adja meg az állásfoglalását, úgy a mezőgazdasági igazgatási szerv a helyi földbizottság állásfoglalása nélkül dönt az adásvételi szerződés jóváhagyásáról.
- [105] Kétségtelen, hogy a Fétv. 36. § (2) bekezdésében foglalt, a megismételt eljárásra irányadó szabály is növeli az eljárás időtartamát, ahhoz képest, ha a hatóság az újabb állásfoglalás beszerzése nélkül dönthetne. Tekintettel azonban a helyi földbizottság, mint közvetett magánjogi érdekelt ügyféli jogosultságára, és a megismételt eljárás újra kezdést jelentő lényegi jellemzőjére, az ismételt hatósági megkeresés elrendelése nem jelentheti az ésszerű határidő megtartásához való jog sérelmét. Az ismételt megkeresés beleértendő a tisztességes eljárás fogalmába, hiszen ez a jogosultság az eljárásban részes valamennyi ügyfél jogaira tekintettel értelmezendő. A rendelkezés ily módon összhangban van az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével.
- [106] 4.3. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően először a 25/2012. (V. 18.) AB határozatban foglalkozott a jogorvoslathoz való joggal. Eszerint „[m]inden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogsérelem kiküszöbölésének lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. Ennek feltétele az, hogy a jogorvoslati fórum az érvényesített jogokat és kötelezettségeket érdemben elbírálhassa [...]” {25/2012. (V. 18.) AB határozat, Indokolás [62]}.
- [107] A 9/2013. (III. 6.) AB határozatban az Alkotmánybíróság – visszautalva a 2012 előtt is követett gyakorlatára – kifejtette, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatait tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten

belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.].

- [108] „Nem következik [...] [a jogorvoslathoz való jogból], hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [109] „Az Alkotmánybíróság [...] [töretlen gyakorlata] értelmében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni [...]. E jog tehát az Alkotmánybíróság értelmezésében a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nemcsak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni [...]. Az Alaptörvény a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben minden esetben megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslati jog ténylegesen akkor érvényesül, ha biztosított a más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulás lehetősége, az ezen feltételnek megfelelő jogorvoslati fórum pedig akkor lehet képes a jogsérelem orvoslására, ha a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják jogszabályi előírások, illetőleg a jogorvoslat jogszabályban meghatározott terjedelme sem zárja ki a döntés érdemi felülbírálatának lehetőségét [...]” {3220/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [110] A jelen esetben biztosított a más szervhez fordulás lehetősége. A hatósági határozat bírói felülvizsgálata jogorvoslat. A jelen esetben a bíróság felülbírálati jogköre ugyan kasszációs rendszert követ, vagyis a bíróság kötelezheti a hatóságot, hogy az folytasson le új eljárást, de ehhez az eljáráshoz bizonyos iránymutatásokat is adhat, amelyeket a hatóságnak végre kell hajtania. A bírói döntésben meghatározott szempontok mentén, valamint a helyi földbizottság újabb állásfoglalását értékelve a hatóság képes és köteles törvényes döntést hozni. Ezért a Fétv. 36. § (2) bekezdése nem korlátozza a jogorvoslathoz való jogot.

[111] 4.4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján azt állapította meg, hogy a Fétv. 36. § (2) bekezdése összhangban áll a bírói kezdeményezésben felhívott alaptörvényi rendelkezésekkel.

V.

[112] Az Alkotmánybíróság az indítványnak részben helyt adott. Az indítványozó bíró alapos okkal kezdeményezte a JEH 3. pontja és Fétv. 36. § (2) bekezdése vizsgálatát, mert az Alaptörvény érvényesülése és a támadott rendelkezések alkotmányos értelmezése így biztosítható volt.

[113] Az Abtv. 46. § (3) bekezdés szerint az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie.

[114] Az indítvány elbírálásához az Alkotmánybíróság áttekintette a támadott rendelkezések előzményeit, valamint a hatályos jogi környezetét, és ennek során észlelte, hogy ehhez elválaszthatatlanul hozzátapad a helyi földbizottság és állásfoglalása mibenlétének a megítélése, ami az Abh1. és Abh2. óta vita tárgya a Kúria előtt is, ami a JEH kiadására okot adott.

[115] Az Alkotmánybíróság a földforgalom biztonságára, az eladó tulajdonjoga védelmére tekintettel, a jogbiztonság érdekében, az Abtv. 46. § (3) bekezdésében írtak alapján, hivatalból eljárva szükségesnek látta a Fétv. 36. § (2) bekezdése és az új JEH 3. pontjának az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével összhangban álló értelmezésének megerősítését alkotmányos követelmény formájában. A követelmény megfogalmazása során figyelembe vette, hogy a JEH 3. pontja a fennmaradt tartalommal is többféleképpen is értelmezhető.

[116] Azonban a JEH 3. pontja és a Fétv. 36. § (2) bekezdése észszerűen nem értelmezhető úgy, hogy a helyi földbizottság nem támogató állásfoglalása határozatlan ideig megköti a hatóság és a bíróság kezét. Ezért az Alkotmánybíróság alkotmányos követelménnyel erősítette meg, hogy a helyi földbizottság újabb állásfoglalásra felhívása után – a hatósági eljárásban vagy a bíróság döntése alapján megismételt eljárásában – a hatóság, ha az állásfoglalás formai vagy tartalmi okokból nem felel meg a törvényi előírásoknak, a szerződés jóváhagyásáról is dönthet. A rendelkező részben megfogalmazott alkotmányos követelménnyel biztosítható, hogy észszerű időn belül végleges döntés szülessen az adás-vételi szerződés jóváhagyása tárgyában.

Budapest, 2026. július 14.

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hende Csaba s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kozma Ákos s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [117] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor az indokolást illetően szükségesnek tartom kiemelni az alábbiakat.
- [118] 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a termőföld tulajdonjogának korlátozása széles körben minősülhet alkotmányosnak. A termőföld ugyanis az Alaptörvény értelmében a magyar nemzet közös örökségének részét képezi, e nemzeti kincsek „védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége”, kiemelt alkotmányos érdek. Ennek megfelelően indokolt, hogy a termőföld tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása e célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit sarkalatos törvény az általános szabályoktól eltérően rendezze. Ennek keretében a szabályozásnak érvényesíteni szükséges, hogy a termőföld valóban azokhoz jusson el, akik azt hivatásszerűen művelik, és hogy a termőföld tulajdonjogának átruházása során a helyi közösség érdekeire is tekintettel valósulhasson meg az állami földbirtok-politika. E szempontokat nem figyelmen kívül hagyva, már a 17/2015. (VI. 5.) AB határozathoz fűzött különvéleményemben is azt az álláspontot képviseltem, hogy a 2013-ban kialakított szabályozás túlmegy a tulajdonjog lehetséges alkotmányos korlátozásán.
- [119] Álláspontom szerint a szabályozás rendszerének legfőbb problémája – amint erre a konkrét ügyben előterjesztett bírói kezdeményezések is rávilágítanak –, hogy a hatósági eljárások indokolatlanul elhúzódnak, és az érintett személyek vonatkozásában bizonytalan jogi helyzetet teremt (mind az eladó, mind a vevő, mind pedig egy esetleges elővásárló tekintetében). Ráadásul ezt a szabályozásból fakadó, több ponton kiszámíthatatlan helyzetet teszi még bizonytalanabbá a JEH 3. pontjának rendelkezése azáltal, hogy előírta: ha a mezőgazdasági igazgatási szerv azt állapítja meg, hogy az állásfoglalás az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak nem felel meg, azt nem változtathatja meg, nem mellőzheti. Köteles – adott esetben több alkalommal is – a helyi földbizottságot a jogszerű állásfoglalás kiadása céljából felhívni.
- [120] A jelen ügyben az indítványozó bíróság lényegében azzal az alkotmányossági problémával fordult az Alkotmánybírósághoz, hogy a mezőgazdasági igazgatási szervnek nincsen törvényes eszköz a kezében arra az esetre, hogy kikényszerítse a földbizottság jogszerű állásfoglalását, hiszen többszöri megkeresésre sem köteles a földbizottság jogszerű állásfoglalást kiadni. Az indítványozó hivatkozott továbbá arra is, hogy a JEH 3. pontjában megkövetelt ismételt megkeresés előírása a gyakorlatban egy végtelenségbe nyúló „pingpong játszmát” eredményezhet. A bírói kezdeményezések alapján tehát az Alkotmánybíróságnak ebben az ügyben a helyi földbizottság állásfoglalásának kötőerejét kellett vizsgálnia.

- [121] Az Alkotmánybíróság a helyi földbizottság jogállásával és állásfoglalásának jogi jellegével már több döntésében foglalkozott. E döntések értelmében a földbizottság nem hatósági jogkörben jár el, állásfoglalása nem szakhatósági állásfoglalás, hanem amint azt a 17/2015. (VI. 5.) AB határozat meghatározta: közvetett magánjogi érdekelt. E határozatban az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként előírta, hogy a helyi földbizottságnak a törvényben megkövetelt értékelést olyan részletességgel kell elvégeznie, hogy az a hatóság határozatának alapjául szolgálhasson, alkalmas legyen a tényállás tisztázása körében a tények valóságáról és az állásfoglalás okszerűségéről való meggyőződés kialakítására.
- [122] A 3297/2019. (XI. 18.) AB határozat egyértelművé tette, hogy önmagában az a körülmény, hogy a helyi földbizottság állásfoglalása köti a hatóságot, nem mentesíti az utóbbit a tényállás tisztázásának kötelezettsége alól. A helyi földbizottság állásfoglalása ténybeli alapjának, okszerűségének, az értékelés törvényességének ezért érdemben elbírálatónak kell lennie a hatósági eljárásban. Hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy „[a] nem a törvény szerinti tartalommal kiadott állásfoglalásra, mint ügyféli nyilatkozatra nem alapítható megtagadásról szóló döntést tartalmazó határozat a közigazgatási eljárásban.” Erre tekintettel egyetértek a határozat azon következtetésével, hogy ha az állásfoglalás nem felel meg az alkotmányos követelményeknek, a törvényi előírásoknak, akkor az alapján a hatóság jogszerűen nem tagadhatja meg a szerződés jóváhagyását.
- [123] Álláspontom szerint a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjai az indítványban foglalt alkotmányossági aggályokat orvosolják, méghozzá a konkrét ügyekre kihatóan. A szabályozás ugyanakkor egyéb értelmezési bizonytalanságokat is magában hordoz, így különösen a helyi földbizottság jogállására és állásfoglalásának jogi jellegére vonatkozó rendelkezéseket illetően. Amint ezt a 17/2015. (VI. 5.) AB határozathoz fűzött különvéleményemben kifejtettem, továbbra sem értek egyet azzal, hogy a helyi földbizottság közvetett magánjogi érdekelt lenne, és azzal sem, hogy a hatósági döntéshozatali eljárásba – az ügy érdemét meghatározó jogkörrel – a helyi földbizottság bevonásra kerüljön.

Budapest, 2026. július 14.

Dr. Polt Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [124] A határozat rendelkező részét támogattam, az indokolással azonban az alábbiak szerint nem tudtam azonosulni.
- [125] 1. Olvasatomban a JEH rendelkező rész 3. pontjának mozaikos megsemmisítése (rendelkező rész 1. pont) és az Fétv. rendelkezéséhez, valamint a JEH rendelkező rész 3. pontjához fűzött alkotmányos követelmény (rendelkező rész 2. pont) együttesen azt jelentik, hogy a földbizottság ismételt megkeresését követően a hatósági eljárásban, illetve a közigazgatási bírósági eljárást követően lefolytatott megismételt hatósági eljárásban a Fétv. 103. §-ának meg nem felelő földbizottsági állásfoglalás a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdésében szereplő „megtagadja” fordulat ellenére sem köti a hatóságot a döntéshozatala során.
- [126] Ez az alkotmányos oldalról érkező instrukció, amely a törvényi szabályokon ugyan némileg túlterjeszkedik, a perbíró számára a jogviták lezárása, az ügyek megoldása szempontjából célszerű, „gazdaságos” és észszerű. Ezért támogattam a határozatot.
- [127] 2. A 19/2017. (VII. 18.) AB határozathoz fűzött különvéleményben foglaltakkal megegyezően ugyanakkor jelen ügyben is fenntartom, hogy ha a Kúria egy jogegységi határozat megalkotásakor ellép az értelmezett jogszabály tartalmától, akkor az nem az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, hanem a 25. cikk (3) bekezdése sérelmére vezet.
- [128] Ennek oka, hogy a közhatalom megosztásának Alaptörvényben rögzített elvét elsődlegesen rendező elvnek, a hatalomkoncentráció tilalmának tekintem, és csak kevéssé a normatív szabályt, a hatáskörtúllépés tilalmának szabályát látom benne. A C) cikk (1) bekezdése a funkciók együttes gyakorlását a korlátlan, önkényes állami hatalomgyakorlást zárja ki. Jogállamban nem lehet korlátlan és korlátozhatatlan hatalmi ág. Viszont a bírói hatalmi ág esetében legkevésbé merülhet fel a korlátlanság és korlátozhatatlanság veszélye, mivel ellentétben a végrehajtó és törvényhozó (rész)hatalmakkal, önálló, megvalósítandó program hiányában politikailag inaktív, nem feladata a napi politikai küzdelmekben való részvétel, ezzel szemben állandó és semleges {elsőként 38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261–262.; lásd még: 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [49]}. Ezért a megosztott közhatalomból az igazságszolgáltatással, a jog érvényesítésének funkciójával megbízott bírói hatalom esetében nem értelmezhető a hatalomkoncentrációra, az egyedüliségre, az egyközpontúságra való törekvés.

- [129] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésére viszont úgy tekintek, mint amely az igazságszolgáltatás funkcióját – az állami főhatalom egyik részhatalmát – ellátó bírói hatalmi ág számára meghatározott speciális hatáskör. Az igazságszolgáltatási tevékenység, ezen belül a joggyakorlat egységének garantálása érdekében a legfőbb bírósági szerv, a Kúria önálló hatáskörként jelenik meg a bíróságokra nézve kötelező *quasi* normaalkotási felhatalmazás. Ez a hatáskör tehát a bírói hatalmi ág jogértelmezésen alapuló ítélkező tevékenységéhez kapcsolódik. Nevesítetten a Kúriát illeti, tőle el nem vonható, helyette nem gyakorolható. A másik oldalról azonban a Kúriát is kötik a fenti alkotmányos szabályok: hatáskörét az igazságszolgáltatási tevékenység keretei között, a bírói hatalomra jellemző sajátosságként, az Alaptörvény mellett a törvénynek alávetetten gyakorolhatja. A legfőbb bírói fórum által elfogadott jogegységi határozat, annak normativitással rendelkező része nem állhat tartalmi ellentétben az Alaptörvényben foglaltakkal.
- [130] Összességében tehát: ha a Kúria egy jogegységi határozatban az értelmezett törvénytől ellépve, azt meghaladva egységesíti a joggyakorlatot, akkor nem hatalomkoncentrációra tör, hanem túllép a hatáskörén, azaz speciálisan a rá vonatkozó alaptörvényi szabályt, a 25. cikk (3) bekezdését sérti meg. Erre az esetre a C) cikk (1) bekezdése nem értelmezhető.
- [131] 3. A 45/2005. (XI. 14.) AB határozat tartalmi és formai megközelítéséhez képest – álláspontom szerint – az Alkotmánybíróság Alaptörvény hatálya alatt folytatott gyakorlata a formai megközelítés irányába fordult [11/2015. (V.14.) AB határozat, 2/2016. (II. 8.) AB határozat]. Ez az irány azonban felveti azt a kérdést, hogy mit kell vizsgálnia az Alkotmánybíróságnak a jogegységi határozat alkotmányosságának vitatása esetén? A Kúria által meghatározott normatartalmat kell összevetni a sérelmezett alkotmányi rendelkezés (adott esetben alapjog) tartalmával [a]), avagy elsőként vizsgálni kell azt, hogy eloldódott-e a Kúria a norma textusától, majd pedig azt, hogy ez a normán túllépő tartalom alapjogi jogsérelmet okoz a *quasi* norma megalkotásakor [b])? Az alkotmánybírósági gyakorlat jelenleg (a kirívó, különösebb elemzést nem igénylő módon észlelhető, jogszabálytól való eloldódás esetét ide nem értve) ez utóbbi [b]) megoldást követi.
- [132] Az Alkotmánybíróság 38/1993. (VI. 11.) AB határozatában kiemelte: „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg.” [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 262.]. A „jog” eszerint az, amit a bírói gyakorlat a jogszabályból egyedi jogviták sokaságának rendezésén keresztül, lehetséges egyéb tartalmak mellett, értelmezés útján a jogszabályból kibont. Az Alkotmánybíróság hatásköre arra terjed ki, hogy a bírói értelmezés megmarad-e az Alkotmány keretei

között, a jogértelmezés a bíróság, végső fokon a Kúria feladata. Abban az esetben, ha a konkrét normakontroll eljárásban az Alkotmánybíróság a bíróságok értelmezési módszereit alkalmazva a Kúria helyébe lép és eltérő tartalmat ad a „jognak”, úgy a bírói gyakorlatot – nem csupán az alkotmányosság oldaláról, hanem a törvényesség tekintetében is – az Alkotmánybíróság egységesíti, ahelyett, hogy pusztán a „bíró alkotta jog” tartalmának alkotmányosságáról, annak kereteiről foglalna állást.

Budapest, 2026. július 14.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [133] Az elfogadott döntés indokolása rögzíti, hogy a JEH 3. pontjának megsemmisített szövegrésze mellett az ahhoz tartozó indokolás is aránytalanul korlátozza az adásvételi szerződés szerinti termőföld tulajdonosának a tulajdon védelmére vonatkozó alapvető jogát (IV/3.3. pont). Ennek ellenére a JEH indokolásának kapcsolódó pontjait az Alkotmánybíróság nem semmisítette meg, holott az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z intern normára vonatkozó jogkövetkezmény az indokolásra is szükségszerűen kiterjed. A jogegységi határozathoz kapcsolódó, annak jelentését magyarázó indokolás ugyanis normaszöveg nélkül nem létezhet” {3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [17]; utóbb hasonlóan: 3010/2025. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [28]}. Erre figyelemmel álláspontom szerint a JEH rendelkező része és indokolása közötti koherencia fenntartása érdekében szükséges lett volna a JEH megsemmisített rendelkező részi szövegéhez kapcsolódó indokolás – [51]–[53] bekezdése – megsemmisítése is, mert a jelenlegi megoldás révén a JEH indokolásában alaptörvény-ellenes részletek maradtak, ami összeegyeztethetetlen az Alaptörvény feltétlen érvényesülésének követelményével.

Budapest, 2026. július 14.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

- [134] A határozat rendelkező részével és az ahhoz kapcsolódó indokolás fő irányával egyetértek. A határozat egyensúlyteremtő, a hatásköri, eljárási kereteket tiszteletben tartó megoldást talált arra a konkrét ügyben felmerülő alkotmányosan aggályos helyzetre, amikor a földbizottság adásvételt nem támogató állásfoglalása a törvényi előírásoknak nem felel meg, ám annak orvoslására a mezőgazdasági igazgatási szervnek nincsen lehetősége. A határozat így orvosolja a konkrét ügyben az indítvány által felvetett alkotmányossági problémát, nem túllépve az indítvány és az eljárási szabályok által meghatározott kereteket. Mindazonáltal a döntés indokolásában a földbizottság jogállásával kapcsolatos mélyebb alkotmányossági problémák okán további szempontok megjelölését tartottam volna szükségesnek.
- [135] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként Abh1.-ben foglalkozott a helyi földbizottság mibenlétével, valamint állásfoglalása jogi jellegével. E határozat szerint a földbizottság nem közhatalmat gyakorló szerv, hanem magánjogi érdekelt (Indokolás [56]-[58]). Ugyanakkor Abh1. azt a megállapítást is tartalmazta, hogy a törvény egyet nem értési (vétó) jogot is biztosít a földbizottság számára (Indokolás [63]). Jelen határozat – habár a földbizottság vétójának kérdését árnyalja a vétó nem abszolút jellegének hangsúlyozásával – szintén azt az értelmezést követi, miszerint a helyi földbizottság a hatósági eljárásban ügyfélnek minősülő magánjogi érdekelt.
- [136] Már az Abh1. elfogadásakor többen rámutattak a földbizottság közvetett magánjogi érdekelti minősítése és állásfoglalásának jogi jellege közötti ellentétre. Dr. Kiss László Abh1.-hez csatolt különvéleménye szerint a földbizottság állásfoglalása gyakorlatilag együtt-döntési jogot takar, hiszen a földbizottság állásfoglalásához kötve van a mezőgazdasági igazgatási szerv. Ebből következően pedig a helyi földbizottság nem magánjogi érdekelt, hanem közhatalmat gyakorló szervezet.
- [137] A fenti alkotmányossági probléma továbbra is fennáll. Jelen határozat – helyesen, a konkrét ügy alkotmányossági problémájához kapcsolódóan – pontosítja a földbizottság vétójogát azzal, hogy a helyi földbizottság újabb – a hatósági eljárásban vagy a bíróság döntése alapján megismételt eljárásában szerzett – állásfoglalása (állásfoglalásra felhívása) után, a hatóság, ha az állásfoglalás formai vagy tartalmi okokból nem felel meg a törvényi előírásoknak, akkor indokolt határozatban a szerződés jóváhagyásáról is dönthet. A földbizottság és annak állásfoglalása jogi jellegéből adódó alkotmányos problémát azonban a határozat hosszútávon nem oldotta meg.

- [138] A Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a mezőgazdasági igazgatási szerv – a 23. § (3) bekezdésében meghatározott eseteken túl – az adás-vételi szerződés jóváhagyását megtagadja, ha a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adás-vételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását, míg csereszerződés esetén a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján bármelyik szerződő féllel nem támogatja a csereszerződés jóváhagyását.
- [139] A földbizottság törvényi előírásoknak megfelelő nem támogató állásfoglalása a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdésének imperatív megfogalmazása alapján köti a mezőgazdasági igazgatási szervet. A földbizottság tehát a hatóság érdemi döntését meghatározó megelőző döntést hoz, így inkább nem ügyfélnek (vagy érdekeltnek), hanem együtt-döntési joggal rendelkező sajátos „szakhatóságnak” tekintendő, hiszen a mezőgazdasági igazgatási szerv nem egyedül dönt, hanem a földbizottsággal együtt. A földbizottság eljárásával és döntésével kapcsolatban azonban továbbra is hiányoznak a hatósági eljárásokhoz kapcsolódó, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből következő garanciális elemek, holott a föld tulajdonosa a földbizottság állásfoglalásától függően jogosult rendelkezni tulajdonával, hiszen a mezőgazdasági igazgatási szervet a Földforgalmi tv. alapján főszabályként köti a földbizottság állásfoglalása.
- [140] A földbizottság jogszabályok által meghatározott eljárási helyzete és állásfoglalásának jogi jellege tehát a jelen határozatban kifejtetteknel mélyebb alkotmányos aggályokat is megalapoz. Indokolt lenne ez alapján a későbbiekben a földbizottság eljárásban betöltött szerepének ismételt alkotmányossági felülvizsgálata.
- [141] 2. Mindezen gondolatok mentén csatlakozom *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásához. Ugyancsak egyetértéssel csatlakozom a *dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró párhuzamos indokolásának 2. és 3. pontjához, azaz a jogegységi határozatok alkotmányossági felülvizsgálatának megítélése kapcsán kifejtettekhez.

Budapest, 2026. július 14.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [142] A határozat irányát alapvetően támogattam. A határozat megoldási lehetőséget kínál az indítvány alapjául szolgáló ügyben kialakult helyzetre, ami abból fakadóan állt elő, hogy amennyiben a helyi földbizottság – a szabályozásból következően ügyféli minőségben megtett, ugyanakkor kötelező erejű – adásvételt nem támogató döntése a kormányhivatal megállapítása szerint törvénysértő, annak korrigálására vagy mellőzésére az eljárás egyik pontján sincs lehetőség.
- [143] A határozatban foglalt megoldási módon túlmenően indokoltnak tartottam volna a jogalkotót is felhívni arra, hogy a Földforgalmi tv. és a Fétv. szabályozásából fakadóan létrejött sajátos jogi helyzetre megnyugtató megoldást találjon a szabályozási konstrukció átgondolásával.
- [144] 1. A jelen ügy háttérében álló alkotmányossági probléma az alábbi szabályozási elemekkel áll összefüggésben.
- [145] 1.1. A Földforgalmi tv. 23/A. § (4) bekezdése az adásvételi és csere szerződésekkel kapcsolatos állásfoglalás tekintetében az eljárásban az ügyfél jogállását biztosította a helyi földbizottságnak, illetve a Kamarának, az állásfoglalás maga pedig ügyféli nyilatkozatnak minősül. Ugyanakkor a Földforgalmi tv. további rendelkezései az ügyfeleket általában véve megillető jogokon felüli eszközöket adtak a helyi földbizottságnak, illetve az ügyféli nyilatkozathoz általában kapcsolódó joghatáson túli joghatást fűztek a földbizottság állásfoglalásához. Ezek a jelen üggyel összefüggésben a következők szerint merülnek fel.
- [146] A Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a kormányhivatal a helyi földbizottság nem támogató állásfoglalása esetén megtagadja az adásvételi vagy csereszerződés jóváhagyását. Ez alól a jogalkotó nem teremtett kivételt.
- [147] A Földforgalmi tv. 27. § (3) bekezdése határoz meg olyan eseteket, amikor a helyi földbizottság jóváhagyó állásfoglalása ellenére a kormányhivatal megtagadhatja az adásvételi szerződés jóváhagyását.
- [148] Ugyancsak a jóváhagyó (támogató) állásfoglalás esetén tesz kivételt a megismételt eljárásokban a helyi földbizottság újbóli megkeresése alól a Fétv. 36. § (2) bekezdése [ld. 27. § (2) bekezdésére utaló szabály].
- [149] A helyi földbizottság állásfoglalásának mellőzésére pedig csak a földbizottság hallgatása esetén van lehetőség [Fétv. 36. § (1) bekezdés].
- [150] Vagyis a helyi földbizottság támogatást megtagadó állásfoglalása esetén csupán a minden jogkövetkezményt nélkülöző Földforgalmi tv. 25. §-a alkalmazandó, amely szerint „[a] helyi földbizottság a 24. § (2) bekezdése szerinti értékelést köteles azonos szempontok szerint, a jegyzékben szereplő összes elővásárlásra jogosult, és az adás-

vételi szerződés szerinti vevő vonatkozásában elvégezni". Ennek azonban a jelen szabályozási konstrukcióban nincs jogkövetkezménye: a helyi földbizottság jogi eszközzel nem szorítható arra, hogy a fenti szabályozásnak megfelelő, törvényes állásfoglalást adjon ki.

- [151] 1.2. A Fétv. 36. § (2) bekezdése szerinti megismételt eljárásban csak a helyi földbizottság jóváhagyó állásfoglalása esetére teremtett a jogalkotó kivételt – utaló szabállyal – a helyi földbizottsági állásfoglalás újbóli beszerzése alól. És bár a Földforgalmi tv. 27. § (4) bekezdése alapján „a helyi földbizottság állásfoglalását az adás-vételi szerződést, csereszerződést jóváhagyó, vagy azt megtagadó határozata meghozatalakor mint ügyféli nyilatkozatot veszi figyelembe, és ennek megfelelő alkalmazásával dönt az abban foglaltak figyelembevételéről”, a támadott szabályozás szerint az ügyféli jogállású helyi földbizottság ügyféli nyilatkozatnak minősülő nemleges állásfoglalása minden esetben köti a hatósági döntési jogkörrel rendelkező kormányhivatalt a döntéshozatalban.
- [152] Ugyan a Földforgalmi tv. 27. § (5) bekezdése szerint a kormányhivatal „a helyi földbizottsággal rövid úton konzultációt folytat, ha az állásfoglalás értékelése vonatkozásában az abban foglaltaktól eltérő megállapításra jut”, jogszabályi szinten csak az adásvételt jóváhagyó állásfoglalástól való eltérésre biztosított a jogalkotó – meghatározott esetekben – lehetőséget a kormányhivatal számára.
- [153] 2. A kifejtettekre tekintettel a határozatnak az eljáró bíró előtti ügyre vonatkozóan kiolvasztott jogalkalmazói megoldásán túl a jogalkotó felhívását is indokoltnak láttam volna arra, hogy a hatósági jogkört gyakorló kormányhivatal hatáskörét és az ügyféli jogállású helyi földbizottság állásfoglalásának joghatását, illetve általában véve a helyi földbizottság jogállását az eljárásban átgondolja.
- [154] Ezzel az indítványban felvetett problémán túl – a joggyakorlat részleges alakítása helyett – koncepcionálisan rendezhető volna a döntési jogkörrel rendelkező hatóság és az ügyféli nyilatkozat viszonya. Ezzel végső soron azt is megnyugtatóan rendezhetné a jogalkotó, hogy a hatóság döntése ne csupán formális törvényességi vizsgálat tárgya legyen, hiszen a helyi földbizottság hatóságot kötő állásfoglalásának törvényessége – mivel az ügyféli nyilatkozat és nem hatósági döntés – a bíróság előtt érdemben nem vitatható. Így volna biztosítható, hogy a hatósági döntések érdemi bírósági felülvizsgálatával szemben támasztott alkotmányossági követelmény is biztosított legyen az eljárás egészében.

Budapest, 2026. július 14.

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró